

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

**Seje
organov
ZDUS**

**OEWGA bo aprila
v New Yorku**

**O dolgotrajni
oskrbi**

**Intervju,
Franc Vedenik**

BESEDA VODSTVA

Kako čas beži! 3

V ŽARIŠČU

Druga seja Strokovnega sveta ZDUS 4

Tretja seja Komisije za kulturo. 5

STROKOVNO PERO

Kako daleč smo z dolgotrajno oskrbo? 6

Naše ozračje, doživljanje problema 7

Kaj si lahko obetamo od zdravstvene reforme? 9

STAREJŠI ZA STAREJŠE

Zaživel program Starejši za starejše 10

Druženja. 10

MEDNARODNA DEJAVNOST

Osrednje teme in dogodki Upravnega sveta AGE, 2. del 11

AGE angleškim članicam o nadaljevanju sodelovanja. 11

DEJAVNOST

Zasedanje Odprte delovne skupine ZN za staranje v aprilu . . . 12

KULTURA

Kultura naj gre vedno v cvet 13

Literarni večer v DU Pivka 13

INTERVJU

Franc Vedenik 14

UTRIPI V POKRAJINSKIH ZVEZAH 15**EVROPSKO PISMO**

Pametne vasi za starostnike. Zakaj pa ne? 21

**ŠPORT, REKREACIJA
IN GIBALNA KULTURA** 22**PREJELI SMO** 23**SPOROČILA UREDNIŠTVA IN VODSTVA**

DMS 2020 v času Tedna ljubiteljske kulture 24

Da ne bi pozabili posebne novosti na letošnjih DMS. 25

Stališče vodstva ZDUS glede koronavirusa 25

Slišal sem, da Vlada ne bo dopustila »zaslužkarstva« na račun zaščitnih sredstev, kot so denimo obrazne maske, razkužila in drugo, da tudi državljani sami poskrbimo zase v skrbi za druge. Hitro izrečena beseda še hitreje postane tvoj gospodar in vzbudi dvom v iskrenost namena. Razkužil enostavno ni! Če pa imaš srečo, pol litrsko plastenko plačaš po ceni 14 evrov! Mimogrede, še v decembru sem za 500 ml Aniosgela odštel 7 evrov! Cena 2 dl alkohola pa velja v lekarnah 14 evrov, ampak tudi tega ni na zalogi. Kako lahko država ob postavljenih prioritetah in v skrbi za samozaščito dopusti, da **večinski delež bremeni pleča državljanov** in se nekdo okorišča na naš račun?! Trgovski centri in trgovine z žvlili razkužujejo police in nakupovalne košarice, da bi pa pred vhod in izhod namestili plastenko razkužila, no, to pa ni več njihova skrb. To je, oprostite izrazu in stanju v katerem smo se znašli, brezkompromisno dobičkarstvo! Če bi zares želeli nekaj postoriti na tem segmentu tisti, ki nam v teh razmerah pridigajo kaj smemo in česa ne, bi morali v prvi vrsti poskrbeti **za varnost vseh nas** in iz blagovnih rezerv sprostiti sleherni večstanovanjski stavbi (individualni pa po presoji) vsaj eno razkužilo za 48 ur pri vhodnih vratih in nameniti vsakemu gospodinjstvu vsaj deset obraznih mask za teden dni. Za dobro voljo in skrb, za zdravje in preprečitev nadaljnjih okužb **vseh** državljanov naše, prelepe Slovenije. Tisti, ki prisegate na alkohol, (za zunanjo uporabo seveda) pa si ga lahko kupite v trgovinah z barvami in laki, kjer boste za litrsko embalažo odšteli približno 10 evrov. Dodate malo eteričnega olja in glicerina, pa je »fertik!« Če bi država sledila takemu modelu samozaščite, bi jo stalo mnogo manj, kot pa jo bo, zaradi skakanja mnogih, ki v strahu pred okužbo letajo od trgovine do trgovine in iščejo tisto, kar bi preprečilo ono, in kar so morda že staknili pri iskanju tistega, no...

ZDUS PLUS - mesečna revija Zveze društev upokojencev Slovenije. Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. Odgovorni urednik Črt Kanoni. Tel: 01/62 05 481 e-pošta: crt.kanoni@zduz-zveza.si Naslov uredništva: ZDUSplus, Kebetova 9, 1000 Ljubljana. Tel: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@zduz-zveza.si Uredniški odbor: Vera Pečnik, Jožica Puhar, Slavica Bučan, Mateja Peršuh, Lara Valič, Jože Miklavc in Črt Kanoni. Dopisniki PZDU: Celjska - Milena Brečko Poklič, milena.poklic@gmail.com 041/629 820; Dolenjska in B. krajina - Marija Golob 041 370 560 Gorenjska - Slavica Bučan, slavica.bucan56@gmail.com 041 347 030 Koroška - Željko Kljajič, zkljajic.kljajic@gmail.com 031 387 660 Pomurska - Vijola Bertalanič, vijola.ppzdums@gmail.com; Posavska - Marija Krušič, makru27@gmail.com; 051 725 412 S. Primorska - Majda Marinič, babcamm@gmail.com; Šaleška - Jože Miklavc, joze.miklavc@gmail.com; 041 693 369; Zasavje - Milena Dimec, dimec.milena@gmail.com; 051 438 236 Z. Podravje - Irena Ferluga; Tajnica uredništva: Karmen Šparovec – Terekhov, Lektorica: Barbara Borko; Tisk: Schwarz print d. o. o., Ljubljana; Oblikovanje in priprava za tisk: NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva, oz. ZDUS. Naklada 3.500 izvodov. Cena 0,99 EUR ISSN 2591-0205 Revija je vpisana v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 2192. Naslovnica: Identični prizori po vseh večjih bolnišnicah širom sveta zaradi Covid -19. Foto: Freemages.

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUSplus

Kako čas beži!

Šele vstopili smo v leto 2020, a že krepko korakamo v pomlad. Ko se zbudim, se najprej spomnim na obveznosti, na tisto, kar bi nam upokojujencem najbolj pomagalo v tem zapletenem času: da bi koalicijska pogodba bila realizirana in ne ostala le mrtva črka na papirju.

Danes je drugačno jutro, saj sem se najprej spomnila na naše prostovoljke in prostovoljce, ki odhajajo na izobraževanje v naš hotel Delfin v Izolo in seveda posledično na korona virus. Vseskozi spremljamo novice, kaj se dogaja, kakšni naj bodo ukrepi, da čim bolj zaščitimo naše ljudi. Včeraj smo na Zvezi društev upokojujencev sprejeli sklep, ki ste ga verjetno vsi prebrali, da se naj izobraževanje izvede, da naj se ne omejuje dogodkov. Glede na vsa priporočila in poročila Ministrstva za zdravje in Nacionalnega inštituta za javno zdravje, bomo vseskozi zahtevali jasna navodila, da se na osnovi le-teh nadalje odločamo. Ravno v tem obdobju je čas izobraževanja prostovoljcev v Delfinu, čas zborov, tako v pokrajinah kot v posameznih društvih, zato moramo toliko bolj odgovorno spremljati vsak pojav in obvestilo, ki bi kakorkoli ogrozil varnost naših članov in sproti sprejemati ukrepe in sklepe, s katerimi moramo obveščati naše člane. V tem času smo prišli do nove vlade in nove koalicijske pogodbe!

Vedno in povsod bomo vztrajali pri zahtevah, ki smo jih opredelili za leto 2020, in sicer pod jasno napisanim sloganom »Dovolj je varčevanja na plečih upokojujencev!«

Na kratko: zahtevamo izplačilo letnega dodatka po sistemskem zakonu in njegovo razbremenitev obdavčitve, dvig odmerne odstotka v najkrajšem možnem času, najkasneje do leta 2025, naj bo obveza, da mora pokojnina za polno delovno dobo preseči prag revščine, da se pokojnine redno in izredno usklajujejo, da se povrne dolg vsem upokojujencem v višini 5,7 %, da se zakonsko uredi financiranje upokojujenskih in invalidskih organizacij na področju rekreacije, športa, kulture in sploh vseh oblik gibanja in druženja, kar pomaga k aktivnejšemu in kakovostnemu staranju generacije. Ena od prioritete je ureditev financiranja programa Starejši za starejše do višine, ki je nujno potrebna, da delo sploh lahko poteka brez našega dodatnega prosjačenja od vrat do vrat. Sprejem Zakona o dolgotrajni oskrbi je nujen, toda ne v tej obliki, kot je trenutno predlagan. Žal se pripravlja brez nas, nismo prisotni tam, kjer vemo največ in poznamo prave potrebe tistih, ki bi jim zakon najbolj pomagal in žal je bilo že preveč potrošenega denarja brez pravih učinkov. Spomnimo naj vas na ugotovitve računskega sodišča, saj pravijo, da je stanje alarmantno, mi želimo pomagati, a kot ugotavljamo že nekaj let, nismo zaželeni. Še do danes nismo dobili odgovora, kaj je končno z našo prijavo na razpis o »E-oskrbi na domu«, saj v skoraj 2 (dveh, res je tako) letih nismo dobili konkretnega odgovora, ministrica za Delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v novo-

letnem intervjuju za revijo Vzajemnost zagotovila, da bo ponovljen razpis v mesecu januarju 2020 ... a ga do danes še ni. Vsako leto umre več kot 500 starejših ljudi zaradi padcev in se sprašujemo, ali je res vsem mlajšim, tistim, ki sprejemajo odločitve, vseeno, kaj se z nami dogaja? Nekateri se še verjetno zelo dobro spomnite, da je bila pogrebnina za vse, od leta 2014 pa je le za socialno šibke: zahtevamo, da se pogrebnina ponovno uvede za vse, naj posmrtnina ostane tako, kot je, le za socialno šibkejše. Seveda pričakujemo ponovno uvedbo seniorske olajšave, kot je že bila. In še to: naj varstveni dodatek nikakor ne presega minimalne pokojnine za 40 let delovne dobe brez dokupa. Zgodilo se je tudi to:

Praznovali smo dan žena, največji praznik o zavedanju pomembnosti žensk v vsakdanjem življenju in v svetu. Pred nami pa sta dva velika praznika, materinski dan in največji krščanski praznik, velika noč. Vsem tistim, ki praznujeta ta dva lepa, prijazna praznika z zavedanjem, kako je pomembno veselje in življenje, želim prav prijetne, vesele dni in veliko pirhov. Morda še, kot medklic, glede na naše Dneve medgeneracijskega sožitja, ki bodo potekali na Gospodarskem razstavišču od 19. do 21. maja 2020 pod naslovom »Skrb za bivalni standard starejših v Sloveniji« prinaša boljši bivalni standard mlajšim generacijam,« se moramo ponovno dogovoriti z novo imenovano vlado, da nas podpre pri dogodku in vseh aktivnostih, ki jih načrtujemo. Želimo, da se vsi skupaj zavedamo, da nismo za odpis, da smo generacija, ki je vedno in povsod pripravljena pomagati, da bomo ponosni Slovenci in da bomo lahko potrdili, da smo socialna država, ki skrbi za ranljive skupine tako, kot imamo opredeljeno v naši ustavi. S prisrčnimi pozdravi in z željo, da se čim več naših zahtev in želja uresniči!

Vaša Vera

Druga seja Strokovnega sveta ZDUS

Člani Strokovnega sveta ZDUS med sejo

Trinajstega februarja je na sedežu ZDUS potekala druga seja Strokovnega sveta, ki jo je vodil predsednik Sveta mag. Milan Krajnc, ki je navzoče seznanil z odstopom Jožeta Gašperšiča s funkcije člana sveta za dolžnega za področje informatike.

Med pomembnimi temami, so člani Sveta razpravljali o Planu dela za leto 2020 z aktualnimi vsebinskimi področji tudi v mednarodnem okolju, vodstvu pa predlagali, da se opredeli do prioritarnih področij. Obravnavali so tudi program Starejši za

nja »Podnebna kriza – vroči podatki«, ki je potekalo 28. 1. na Brdu pri Kranju na Statističnem dnevu 2020 v organizaciji SURS je podal Danilo Škerbinek, člani pa so sprejeli sklep, da Tomaž Banovec, Danilo Škerbinek in ena od podpredsednic (Pečnikova ali Puharjeva) na Statističnem uradu RS odprejo problematiko glede težav pri pridobivanju statističnih podatkov za potrebe urejanih rezultatov za starejše od 65 let. Strokovni svet se je seznanil še z informacijo o aktivnostih ZDUS pri sprejemanju Stanovanjskega zakona in

tev delovne skupine, ki naj identificira in spremlja področja (in razvojne politike,) ki teh dveh področij po kriteriju vpliva na prihodnje življenje in status starejših ter njihovih možnih aktivnostih na tem področju do leta 2030. Na DMS naj se tema dvema področjema posveti posebno pozornost z uporabnimi in razumljivimi pojasnili.

V nadaljevanju so se člani seznanili še z informacijo Mihe Jazbinška glede problematike zemljišč v MOL, ki so potencialno primerna za gradnjo oskrbovanih stanovanj in domov za starejše. Strokovni svet generalno podpira vse iniciative, ki so skladne s programskimi vsebinskimi usmeritvami ZDUS in so usmerjene v skrb za starejše. Seznanili so se še s potekom prvega kroga razgovorov vodstva ZDUS z evropskimi poslanci, ki je potekal v Hiši EU v Ljubljani konec januarja in z vsebino napovednika **Dnevo medgeneracijskega sožitja**, ki bodo potekali v Ljubljani med 19. in 21. majem. Strokovni svet se je seznanil, da je ZDUS podpisnica Slovenske nacionalne deklaracije za pospešitev digitalne preobrazbe mest, vasi in skupnosti v trajnostno usmerjeno pametno družbo, seznanil pa se je še s poročilom o udeležbi predstavnika ZDUS, Primoža Hainza na 14. kongresu Športa za vse, z delovnim naslovom Globalna športna dejavnost za zdravo družino.

Po zapisniku pripravil Toni Krčan

Strokovni svet predlaga vodstvu ZDUS, da aktivno sodeluje v razpravah ki zadevajo razvojne politike ter urejanjem demografskih politik predvsem z vidika »starejših gospodinjestev.« Predlagajo vzpostavitev delovne skupine, ki naj identificira in spremlja področja (in razvojne politike,) ki teh dveh področij po kriteriju vpliva na prihodnje življenje in status starejših ter njihovih možnih aktivnostih na tem področju do leta 2030

starejše z analizo socialnega položaja skoraj 200.000 starejših vključenih v program. Člani so se seznanili z informacijo, ki jo je podala podpredsednica Jožica Puhar glede trenutnega stanja v zvezi z Akcijskim načrtom Strategije dolgožive družbe. Nadaljnja razprava o tej temi pa bo znova obravnavana, ko bodo razprave postale aktualne. Poročilo s posvetova-

o delovnem posvetu z ranljivimi skupinami ter podprl Komisijo ZDUS za bivanjski standard in Strokovni tim za razvoj, da področje strokovno spremljata še naprej. Strokovni svet predlaga vodstvu ZDUS, da aktivno sodeluje v razpravah ki zadevajo razvojne politike ter urejanjem demografskih politik predvsem z vidika »starejših gospodinjestev.« Predlagajo vzpostavi-

Tretja seja Komisije za kulturo

Devetnajstega februarja je na ZDUS potekala 3. seja Komisije za kulturo, ki jo je vodil predsednik, Franc Gombač. Večina točk dnevnega reda je bila namenjenih Dnevom medgeneracijskega sožitja, ki bodo potekali od 19. do 21. maja v Ljubljani, na Gospodarskem razstavišču.

Predsednik komisije je uvodoma na kratko povzel poročilo o izvršitvi sklepov druge seje, na katerega pa člani niso imeli pripomb. Predsednik ZDUS Janez Sušnik, ki je bil tudi prisoten na seji pa je člane seznanil s pripravami na prireditve DMS in dodal, da so zaradi odstopa predsednika Vlade RS Marjana Šarca določene stvari nejasne. ZDUS je namreč za slavnostno odprtje predvidel štiri govorce, med njimi tudi predsednika Vlade. Franc Gombač je predlagal, da moramo vse govornike opozoriti na dolžino njihovih (na)govorov, in seveda, da teh ne bi izkoristili za morebitno promocijo svojih političnih strank. Iva Slabe se je s povedanim strinjala in predsednika ZDUS vprašala še po povračilu

potnih stroškov za sodelujoče na otvoritvi, (Velenje in Brežice) ta pa ji je zagotovil, da bo potne stroške in malico za nastopajoče pokrila ZDUS. Janez Sušnik je komisijo seznanil še z idejo letošnje scenske postavitve, ki bo še vedno odraz nekdanjih dni, predvsem pa prikaz kmečkih oblačil in opravil. Člani so se strinjali, da se taka postavitev poimenuje *Družina nekoč*. Člani so razpravljali še o vrstnem redu nastopajočih in predlogih, kako naj si sledijo predstavitveni nastopi. Dijana Lukić je navzoče seznanila, da predlog scenarija omogoča nemoten prihod in odhod nastopajočih brez motečih pavz med enim in drugim nastopom, tako da pridobimo precej dragocenega časa.

Janez Sušnik je še omenil, da bo 20. 5. na Državnem srečanju pevskih zborov DU Slovenije potekal hkrati tudi **Dan ZDUS**, ko podelimo nagrade 13 - tim izbranim za zasluge v letu 2019, na slavnostnem zaključku pa bo navzoče nagovorila podpredsednica ZDUS, Vera Pečnik.

Predsednik komisije je še povzel delo ko-

misije v lanskem letu ter predstavil načrt dela za tekoče leto. Dijana Lukić je člane komisije seznanila, da je ZDUS z Zavodom za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov – IPF podpisal sporazum, po katerem se določa višina nadomestil za javno pridobitev fonogramov na prireditvah v organizaciji DU, kar pomeni, da so društva dolžna prireditve prijaviti IPF in plačati nadomestilo. Princip je podoben kot pri prijavi na Združenje SAZAS.

Franc Gombač je v nadaljevanju seje povedal, da se je ZDUS prijavil na Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti s projekti, ki jih je zastavil v načrtu dela za leto 2020. Gre za Likovno kolonijo v Izoli, Večer pesmi in plesa na DMS, Državno srečanje pevskih zborov DU Slovenije na DMS, Spremljanje pokrajinskih srečanj pevskih zborov DU (po PZDU), Dramske delavnice ZDUS in Urice poezije in proze – srečanje literatov v okviru dogajanj na DMS.

Uredništvo ZDUSPlus, foto ČK

Kako daleč smo z dolgotrajno oskrbo?

V gospodarsko razvitejših državah sveta se v zadnjih desetletjih povečuje delež prebivalstva starega 65 let in več. To je posledica izboljšanja delovnih in življenjskih pogojev, boljšega zdravstvenega stanja, deloma pa tudi boljšega zdravstvenega varstva ter večje skrbi za zdravje posameznikov ter celotne družbe. Ob tem se povečuje tudi delež starostnikov starih 85 in več let. Po napovedih strokovnjakov se bo ta trend nadaljeval tudi v prihodnje, tako da bo že leta 2030 delež tistih, ki bodo stari 65 in več let presegel delež oseb, ki bodo mlajše od 65 let in delovno aktivne.

V gospodarsko razvitejših družbah ta pojav spremlja še ena značilnost sodobnega časa. Nekoč so si člani družine medsebojno pomagali in skrbeli drug

sti odvisni od pomoči drugih. To je vodilo v nastanek področja dolgotrajne oskrbe in hkrati nove veje socialne varnosti, in sicer zavarovanja za dolgotrajno oskrbo. Ta se po svojem poslanstvu razlikuje od zdravstvenega in invalidskega zavarovanja, saj je njeno področje zagotavljanje pomoči ljudem, ki so pri opravljanju temeljnih dnevnih aktivnosti, kot so hranjenje, pitje, umivanje, oblačenje, odvajanje in vzdrževanje stikov z okolico, odvisni od pomoči drugih oseb. Tudi v Sloveniji smo že pred skoraj 20 leti zaznali potrebo po takšni dejavnosti in zavarovanju. V tem obdobju je bilo pod okriljem Ministrstva za delo in pozneje Ministrstva za zdravje pripravljenih več osnutkov zakona o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, vendar nobeden ni bil sprejet. Razlogi za to so vedno bili predvsem finančne narave,

čjem zdravstvenega varstva in zavarovanja, na izvajalce te dejavnosti, pravice zavarovancev in način financiranja tega novega zavarovanja. Že s tem, da gre za poseben zakon, je jasno, da gre za ureditev nekega novega področja, ki se razlikuje od drugih vej socialne varnosti kot tudi od zdravstvenega varstva in zavarovanja. Pri dolgotrajni oskrbi ne gre za dejavnost zdravljenja oziroma obravnavo bolnih, temveč za zagotavljanje pomoči pri opravljanju temeljnih dnevnih aktivnosti. To pomoč pa lahko zagotavljajo tudi ljudje, ki nimajo medicinske izobrazbe oziroma so pripravljeni in sposobni pomagati drugim, ki sami ne zmorejo vsakodnevnih temeljnih, življenjskih aktivnosti. To so lahko svojci, sosedge, ali za te naloge posebej priučene osebe. Za uresničitev zakona je to zelo pomembno, ker bi za izvajanje dolgotrajne oskrbe potrebovali okrog 13.000 oskrbovalcev. Če bi to naj bili zdravstveni delavci, bi prišlo do deficita kadra v zdravstveni dejavnosti ali pa preprosto ne bi bilo mogoče uresničevati zakona o dolgotrajni oskrbi. Namesto tega bi zakon moral predvideti organizacijo usposabljanja kadrov, ki pa bi po vzoru iz drugih držav lahko trajalo 2-3 tedne. Ta kader bi lahko iskali med iskalci zaposlitve, med nezaposlenimi ali družinskimi člani, ki niso v delovnem razmerju. To je pomembno zaradi zagotovitve dostopnosti do storitev dolgotrajne oskrbe in zaradi stroškov, ki bi nastali zaradi uvedbe novega zavarovanja. Če bi izvajalci bili zdravstveni delavci (in to morda tisti z visoko izobrazbo) bi bila potrebna sredstva za financiranje dolgotrajne oskrbe po nepotrebno visoki in precej višji, kot če bi jo izvajale osebe s srednjo ali nižjo izobrazbo, pri čemer pa bi kakovost storitev ne bi bila nižja ali celo ogrožena. V osnutku zakona, ki je bil v javni razpravi, tudi ni bilo jasno, kdo bo nosilec tega zavarovanja in vprašanja izvedbe zakona, kot so npr. določitev mreže izvajalcev, normativov in standardov storitev, zavezanecv za plačevanje prispevkov, višine prispevkov po kategorijah zavezanecv, način upravljanja s področjem, urejanje odnosov med izvajalci in nosilcem zavarovanja itd. Upamo lahko, da bodo pri naslednjem gradivu zakona, ki ga pripravlja Ministrstvo za zdravje, ta vprašanja ustrezno rešena.

Mag. Martin Toth, foto Freeimages

Tudi v programih odhajajoče in prihajajoče vlade je med prioritetami sprejem in uveljavitev zakona o dolgotrajni oskrbi. Po nekih napovedih odgovornih naj bi bil zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo sprejet še letos. To se lepo sliši in bi s tem bilo zadovoljna velika večina upokojujencev in starostnikov. Ob teh napovedih pa je kar nekaj pomislekov in dilem. Te so povezane z nekaterimi vprašanji, ki so se pojavljala ob razpravah o doslej objavljenih osnutkih oziroma gradivih za zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, deloma pa tudi z razlikami v razumevanju področja dolgotrajne oskrbe.

za drugega, zlasti če je kateri od članov zbolel, ali je postal odvisen od pomoči drugih, kar je danes redkost in skoraj nemogoče. Prišlo je namreč do razpada klasične družine, v kateri so v istem gospodinjstvu (v hiši ali stanovanju) živele 3 do 4 generacije. Te danes najdemo le še redko. Namesto tega danes večina prebivalstva biva v enostanovanjskih prostorih, v katerih je prostora za eno ali kvečjemu dve generaciji. To je vplivalo tudi na odnose znotraj ene družine. Če so nekoč v družini skrbeli za vsakega svojca te velike in večgeneracijske skupnosti, danes tega ni več. Ob tem pa se zaradi izboljšanja zdravstvenega stanja in življenjskih pogojev povprečna in pričakovana življenjska doba podaljšuje. Tako se povečuje število oseb, ki zaradi bolezni, ostarelosti, onemoglosti in osamelosti ne more več poskrbeti zase in so pri opravljanju temeljnih dnevnih aktivno-

saj bi bilo potrebno najti in zagotoviti denar oziroma povečati javne izdatke države, za kar pa ni bilo volje in ne pripravljenosti. Tudi v programih odhajajoče in prihajajoče vlade je med prioritetami sprejem in uveljavitev zakona o dolgotrajni oskrbi. Po nekih napovedih odgovornih naj bi bil zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo sprejet še letos. To se lepo sliši in bi s tem bilo zadovoljna velika večina upokojujencev in starostnikov. Ob teh napovedih pa je kar nekaj pomislekov in dilem. Te so povezane z nekaterimi vprašanji, ki so se pojavljala ob razpravah o doslej objavljenih osnutkih oziroma gradivih za zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, deloma pa tudi z razlikami v razumevanju področja dolgotrajne oskrbe. Dileme, ki se ob tem zakonu pojavljajo, se nanašajo na vsebino in definicijo področja dolgotrajne oskrbe in njegovo razmejitev s podro-

Naše ozračje, doživljanje problema (kako doživljamo ta problem in predlog ukrepov)

V svetu sta samo dva velika izziva, demografski prehod (staranje) in klimatske spremembe.

Angela Merkel

Kolikor je le mogoče, ZDUS sodeluje in podaja predloge pri pripravi zakonskih gradiv. Trenutno so najaktualnejši Zakon o dolgoživi družbi, dopolnitev Nacionalnega energetskega in podnebne načrta, nov Stanovanjski zakon, Strategija prostorskega razvoja ter več dokumentov iz socialnega področja. V bistvu se po svojih sposobnostih trudimo, da v imenu upokojencev prispevamo potrebne predloge in se vključujemo v reševanje problematike. Za tako zahtevno in obsežno delo ima ZDUS več delovnih teles, eno od njih se ukvarja z varovanjem okolja in onesnaževanjem zraka.

Pozivi za zavedanje in odločno ukrepanje zaradi umazanije našega ozračja je pozno, upajmo le, da ne prepozno. Zrak je prepotreben za naše življenje. Bližamo se vse močnejšemu onesnaževanju narave in vsled tega skoraj dnevni pojavom, ki ga strokovnjaki ocenjujejo za kritično. S potrebnimi ukrepi se stanje ne bo izboljšalo od danes na jutri, bistveno bo, da smo spregledali opozorila narave. Cestni promet se je razvil preko vseh meja, saj ni ustrezne alternative. Javni promet, najprikladnejša in demokratična vrsta prometa, se ni premaknila nikamor, ne znamo urediti mestni in primestni promet. Dokončanje

obnove železnice, npr. iz Dolenjske, se vse preveč odlaga. Gneča osebnih vozil na naših cestah je vse večja, vsak drugi Slovenec ima avto. Na cestah, ki številne niso grajene za težki tovorni promet, je vse več naših in tudi tujih vozil. Že kar vznemirljivi so konvoji težkih tovornjakov na naših AC v smeri vzhod-zahod in obratno. Dotrajane bodo veliko let poprej, kot bo investicija in dosedanje obnove poplačane. Tuji prevozniki so se k nam preselili zaradi ugodnejših prevoznih pogojev in strožjega nadzora tega prometa in stanja njihovih vozil na av-

Največ sekundarnih izpuščenih delcev v ozračje prispevajo male kurilne naprave (75 %) s kurjenjem lesa, premoga, raznih odpadkov in nepopolnega zgorevanja. Med članicami EU je Slovenija z emisijo prašnih delcev na tretjem mestu. Raziskave so dokazale različne patofiziološke vplive onesnaženega zraka na dihala, srčno-žilni sistem, na nevrološke in presnovne bolezni. Med toplogredne pline uvrščamo še metan (iz odpadkov kmetijstva, cestnega prometa, fluorirani toplogredni plini, ki nastajajo pri proizvodnji električne energije iz fosilnih

Gneča osebnih vozil na naših cestah je vse večja, vsak drugi Slovenec ima avto. Na cestah, ki številne niso grajene za težki tovorni promet, je vse več naših in tudi tujih vozil. Že kar vznemirljivi so konvoji težkih tovornjakov na naših AC v smeri vzhod-zahod in obratno. Dotrajane bodo veliko let poprej, kot bo investicija in dosedanje obnove poplačane.

strijskih AC (tehnični pregledi vozil, nadzor nad delom šoferjev, dopustna tonaža in drugo). Dokončno nas mora zelo zaskrbeti podatek: **32 % ogličnega odtisa v Sloveniji povzroča promet!**

V letu 2018 je bilo na svetu izpuščeno v ozračje 38 milijard ton izpustov CO₂, Evropa je glede tega za Kitajsko na drugem mestu. Slovenija se uvršča med 100 največjih onesnaževalk na svetu. Konkretno, slovenske emisije na prebivalca so 1,5 krat višje od svetovnega povprečja. Poleg CO₂, NO_x, in SO₂ je v našem ozračju veliko trdnih delcev.

goriv itd). Ozračje Slovenije se segreva hitreje kot svetovno ozračje. Dejansko države prepočasi opuščajo rabo premoga za proizvodnjo elektrike in te potrebe ne nadomeščajo z drugimi izvori, še posebej s proizvodnjo elektrike iz obnovljivih virov (npr. sonce, veter, voda, geotermalni viri, biomasa, bioplina). Porabo električne energije bo potrebno zmanjšati v industriji, javni porabi in gospodinjstvu. Odnos do okolja mora postati obvezen predmet v šolah. Če upoštevamo le dejstvo, kako smo zrak ter naravo močno degradirali in onesnažili,

naj bo to dovolj za poziv k potrebnim spremembam. Sedanje do ozračja ter okolja nesprejemljive načine človeškega bivanja in dela moramo hitro spremeniti. To prilagajanje terja od vseh nas hitro in uspešno sodelovanje. Gre za spremembo potrošniških, poslovnih in deloma življenjskih navad. Razveseljivo je, da številni ozaveščeni pri nas že samoiniciativno uporabljajo avtobus, kolesarijo, hodijo peš, skrbno razvrščajo in odlagajo smeti itd.

In kako bomo vsi Slovenci dosegli spremembe? Če upoštevamo rezultate javne ankete je 90 % anketiranih izjavilo, da podnebne spremembe že vplivajo na njihov vsakdan. Potrebujemo sistemsko zakonodajo, enotni usklajeni program in politično podporo. Okoli 80.000 starejših živi po statističnih podatkih osamljeno in z relativno nizkimi prihodki. V povezavi z energetske in podnebno politiko je potrebno poleg drugega zagotoviti, da ukrepi nadpovprečno ne bodo prizadeli najrevnejše prebivalstvo. V odgovarjajočo zakonodajo je potrebno vnesti tudi opredelitev energetske revščine. Za to si bo prizadeval tudi ZDUS. Starejše še posebej tare tudi neuskaljena zakonodaja ter organiziranost na področju vzdrževanja in nadzora kurilnih, dimničnih

ter prežračevalnih naprav. Zelo tudi motijo nekatera opravila, ki so v bistvu potrebna in se morajo opraviti, a ne v podvajanju. Od pooblaščenec in izvajalcev teh del pričakujemo korekten odnos in razumljiv nasvet ali poduk, kadar je potreben. V sodelovanju bomo zagotovo dosegli, da zagotovimo stanje, da bodo zgorevalne in prežračevalne naprave delovale, kot je to potrebno. In še primer, ki je nerazumljiv: le rezultat meritve kvalitete zgorevanja na kurišču naj bo edino merilo za oceno stanja zgorevalne naprave oz. potrebo po njeni zamenjavi, ne njena starost! Evidentno je, da 308.100 kurilnih naprav nima od 1. 1. 2017 vpisano datuma kontrolne storitve. Da bo delo dimnikarjev odgovarjalo potrebam po boljšem zraku, je potrebna natančna evidenca vseh kurišč. Imamo primere, ko nekatera individualna kurišča leta in leta s svojim nekvalitetnim zgorevanjem zasmrajajo cela naselja. Verjetno je inšpektorjev premalo. Predlogi ukrepov za delo na področju dimnikarstva:

- analizirati pomanjkljivo zakonodajo oz. predpis, ki omogoča, da je preko 300.000 kurilnih naprav in kurišč nenadzorovanih in pomanjkljivost odpraviti,
- vzpostaviti je potrebno podroben kataster vseh kurišč v stanovanjih in industriji,

- dimnikarjem je potrebno v zakonodaji jasno opredeliti njihovo delo, se pravi čiščenje dimnikov pri kuriščih na trdo gorivo ter meritve dimnih plinov na kuriščih, ki trošijo plin in tekoča goriva,
- kontrola morebitnih dodatnih kurišč izven evidence je obvezna služba energetskega oziroma stanovanjskega inšpektorja,
- kontrola zračnih kanalov ne more biti v domeni dimnikarske službe, pač pa sanitarnega ali stanovanjskega inšpektorja,
- stanovanjske enote, ki se ogrevajo z elektriko ali daljinskim ogrevanjem in nimajo dodatnih kurišč, ne morejo biti predmet dimnikarskih kontrol (ki se plačajo), pač pa enkrat sredi zime redne kontrole energetskega inšpektorja; vsa odstopanja od evidence kurišč po posameznih enotah se sporoči dimnikarski službi in s tem podleže njihovi obravnavi.
- Onesnaževanje zraka, ki ga povzročajo transport tovora in osebna vozila, predstavljajo poseben problem, ki ga nismo prezrli, vendar presega koncept tega sestavka.

Problematika zahteva temeljit premislek in generalno dolgoročno vizijo in z njo rešitev. Le upamo lahko, da bo do tega prišlo kmalu. Danilo Škerbinek, foto Freelimages

KOPANJE ZA SKUPINE

Za kopanje v notranjih bazenih lahko izbirate med:

- **3 urna vstopnica po ceni 6,00 eur na osebo (enkratni vstop),**
- **Celodnevna vstopnica po ceni 8,00 eur na osebo (večkratni vstop).**

Za kopanje v zunanjem bazenu vam je na voljo:

- **Celodnevna vstopnica po ceni 8,00 eur na osebo (večkratni vstop).**
- **Celodnevna vstopnica velja za kopanje in omogoča prehajanje med zunanjim in notranjimi bazeni.**

Ponudba velja za skupino vsaj 15-ih oseb. Vsaka 15. vstopnica je brezplačna.

Kaj si lahko obetamo od zdravstvene reforme?

Sedanja ureditev področja zdravstvenega zavarovanja in zdravstvene dejavnosti temelji na zakonih, ki so bili sprejeti v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Vmes sta zakona, ki urejata omenjeni področji, doživela nekatere manjše spremembe in dopolnitve, pri čemer so njune najpomembnejše opredelitve in usmeritve ostale nespremenjene. V tem, skoraj tridesletnem obdobju, so se zgodile v družbi in v sistemu spremembe, ki jim zdravstvena zakonodaja ni sledila. Spremenila se je demografska struktura prebivalstva, vse večji je delež starostnikov oziroma oseb, starejših od 65 let, s tem pa tudi zdravstveno stanje in potrebe ljudi. V zdravstveni službi obravnavajo vse več kroničnih bolezni in bolnikov. Zahteve po zdravstvenih storitvah so, podobno kot drugje po svetu, naraščale hitreje od zdravstvenih zmogljivosti in možnosti zadovoljevanja potreb in zahtev ljudi po zdravstvenih storitvah oziroma obravnavah. To je pojav, ki ga poznajo v vseh razvitejših državah, a so v večini primerov na to bili in so še pripravljene, ter temu ustrezno ukrepajo. Zaradi tega so zdravstveni sistemi po Evropi in drugje po svetu drugačni, kot so bili npr. ob prehodu iz prejšnjega stoletja. To velja za medicinsko doktrino in tehnologijo, financiranje in vlogo v celotnem družbenem sistemu. Žal, pri nas zdravstveni sistem tem dejavnikom in spremembam ne sledi.

Naša ureditev zdravstvenega področja temelji na zakonih iz leta 1994. Takrat smo v državi uvedli obvezno in prostovoljno zdravstveno zavarovanje, določili nosilca obveznega zavarovanja, zavezanca za plačevanje prispevkov in pravice zavarovanih oseb. Na področju zdravstvenega zavarovanja je bilo ponovno uvedeno obvezno zavarovanje, ki ga je Slovenija imela že v času, ko je bila sestavni del Avstro-Ogrske. V le-tega naj bi bilo vključeno celotno prebivalstvo, ne glede na starost, zaposlitev oziroma opravljanje dejavnosti ali na druge pogoje. Zakon je tudi uredil področje zdravstvene dejavnosti. Le-ta naj bi bila javna in neprofitna in namenjena zadovoljevanju potreb po zdravstvenih storitvah, ki jih krije obvezno zavarovanje oziroma država. Zmogljivosti javne zdravstvene službe naj bi po potrebi dopolnjevali zasebniki s koncesijo, ki bi opravljal javno službo na podlagi pogodbe z nosilcem javnega zava-

ronjanja pod enakimi pogoji kot javni zdravstveni zavodi.

Z zakonom so bile predvidene pravice zavarovanih oseb do zdravstvenih storitev in nekaterih denarnih prejemkov v primeru bolezni. Le-te naj bi imele pravice praktično do vseh zdravstvenih storitev, ki jih je opravljal oziroma zagotavljala javna zdravstvena služba oziroma le z nekaterimi omejitvami, kot npr. posegi zaradi estetike ali storitve, ki ne bi bile v skladu s strokovno medicinsko doktrino. Pri uveljavljanju storitev naj bi uporabniki doplačevali določene zneske (participacijo), za kar pa bi se lahko posebej prostovoljno zavarovali. Zakon je tudi zagotavljal pravice do nekaterih denarnih prejemkov, kot so nadomestilo plač v času nezmožnosti za delo in povračilo potnih stroškov. Vse to je bilo lepo zamišljeno, za ekonomske možnosti države in za zavarovane osebe povsem sprejemljivo. Razvoj področja pa je pozneje pokazal, da z javnimi sredstvi (prispevki) in sredstvi dopolnilnega zavarovanja (za doplačila), da bo razkorak med zahtevani pri uveljavljanju pravic in možnostmi njihovega finančnega kritja vse večji. Tako smo prišli v situacijo, ko nekaterih pravic ljudje ne morejo uveljaviti oziroma morajo na kakšno preiskavo in zdravljenje čakati nekaj mesecev ali celo let. To pa ni več vsem dostopno in učinkovito zavarovanje, ki bi zagotavljalo predvideno zdravstveno in socialno varnost prebivalstva. K temu je dodati še dejstvo, da država ni izpolnila vrsto nalog v zvezi z načrtovanjem in upravljanjem javnih zdravstvenih zavodov, kar je prav tako imelo vpliv na

dostopnost do storitev in rast stroškov za zdravstvene storitev. Tako na primer ves čas od sprejetja zakonov (1994) ni uspela določiti mrežo javne zdravstvene službe ter sprejeti nekatere normative in standarde, niti primerno urediti upravljanje z javnimi zdravstvenimi zavodi. Vse to je privedlo do stanja, ko nezadovoljstvo s sistemom raste, saj ljudje ne morejo uveljaviti pravic, ki so sicer zapisane v zakonu. Soočamo se s stihijskim razvojem zdravstvenih zmogljivosti in vse večjim razkorakom med potrebami in možnostmi njihovega zadovoljevanja. Vse to naj bi rešila že večkrat napovedana in težko pričakovana zdravstvena reforma. Ljudje se ne ukvarjajo s težavami v delovanju zdravstvenega sistema, pač pa pričakujejo dostopnost do storitev, ko jih bodo potrebovali in delovanje sistema, ki bo vsem dostopen v sprejemljivem času in v katerem bo veljala čim širša solidarnost med zavarovanci. Težave naj bi reševali politiki in menedžerji ter zato poklicane institucije. To ne bo uresničljivo brez spremembe sedanje ureditve. Z veliko verjetnostjo lahko pričakujemo ohranitev sedanjega obveznega zdravstvenega zavarovanja, vendar z nekaterimi spremembami pri pravicah. Če se zgledujemo po drugih primerljivih državah, je verjetno, da nekatere storitve (npr., stroški nastanitve v bolnišnici, ne nujni prevozi, zobna protetika, estetske storitve itd.), ki niso prioriteta pomena za zdravje, prej ali slej ne bodo več sestavni dela pravic zavarovancev. Gotovo bo prišlo do sprememb na področju prostovoljnih zavarovanj. Težko je verjeti, da bo ukinitve

dopolnilnega zavarovanja edina sprememba na tem področju. Izkušnje drugih držav namreč govorijo, da ne more zdravstveni sistem dobro delovati le z javnimi finančnimi sredstvi in zmogljivostmi. Smiselno bi bilo tudi razmišljati o spremembah v načinu plačevanja izvajalcev, tako da bodo plačani glede na količino, zahtevnost in kakovost opravljenih storitev. Prav tako bi

bile potrebne spremembe v organizaciji mreže javne zdravstvene službe, pri čemer bi bilo smiselno proučiti možnost vključitve nekaterih zasebnih zmogljivosti v izvajanje javnih programov. Te spremembe bi morale predvideti pogoje za ustanovitev javnih zavodov na vseh ravneh, uvedbo normativov in standardov ter spremembe v njihovem upravljanju in vodenju z možnostjo, da

se preoblikujejo v neprofitne javne zavode. Za navedene in druge možnosti sprememb so na voljo ureditve in izkušnje iz tujine. Kaj se bo spremenilo in kako, je težko napovedati, saj to ne bo odvisno le od strokovnih mnenj, temveč tudi od politike in njenih pogledov na sistem zdravstvenega varstva in zavarovanja.

Mag. Martin Toth

Zaživel program Starejši za starejše

Društvo upokojencev Grobelno združuje upokojence s stalnim bivališčem v Občini Šentjur in Občini Šmarje pri Jelšah, ker je Grobelno razmejeno na obe občini. Društvo skrbi za medsebojno povezovanje in druženje upokojenih krajanov, tako bodo letos začeli uresničevati program Starejši za starejše. Na začetku je zbrane nagovoril Janez Žogan, predsednik društva, skupina Šentviških 5 pa je zapela himno.

Društvo želi s skrbjo za starejše krajanke, ki prebivajo na področju delovanja društva, izpolniti svoje humanitarno poslanstvo in starejšim pomagati, kadar bodo pomoč potrebovali ter jim zagotoviti večji občutek varnosti v svojem okolju. Pri izvajanju programa se bodo povezali z DU Šentjur in DU Šmarje pri Jelšah, ki že dlje časa sodelujejo v programu Starejši za starejše, ter z njimi uskladili krajevno področje delovanja in ugotovili potrebo starejših po pomoči in pri tem sodelovali s Krajevno organizacijo

Rdečega križa, Karitasa in Centra za socialno delo.

Aktivni bodo tudi v kroških ročnih del, telesne vadbe pod strokovnim vodstvom fizioterapevtke, ter pevskih vaj. Sodelovali bodo z Zvezo društev upokojencev Kozjansko (ZDU) in se vključevali v prireditve, ki jih bo ta organizirala. V planu imajo planske pohode in izlete.

Silva Koželj, predsednica DU Šentjur in podžupanja občine Šentjur, je vodstvu čestitala za opravljeno delo v preteklem letu in pohvalila njihov novi program, čestitkam pa so se pridružili še **Jože Misja**, podžupan občine Šmarje pri Jelšah, predstavnik Kulturnega društva in Prostovoljno gasilsko društvo Šentvid pri Grobelnem, predstavnik Krajevne skupnosti (KS) Šentvid pri Grobelnem in KS Grobelno in **Mimica Kidrič**, predstavnica ZDU Kozjansko.

»Drage članice in člani, spoštovani gostje, tudi vam hvala za sodelovanje, da nam je prireditve, **Kje so tiste stezice**, lani odlično uspela. Ob tej priložnosti bi se

Predsednik DU Grobelno, Janez Žogan

iskreno zahvalil **Mimici Kidrič** za vsestransko pomoč, kakor tudi našim prizadevnim članicam, ki nas vedno presenetijo s svojimi dobrotami. Zavedamo se, da društvo šteje le 125 članov, vendar pa imamo velike načrte. Hvala vam«, je v nagovoru dejal Janez Žogan.

Milenka Blažević, foto Radivoj Kos

Druženja

Saj vem, da ste nas že malo pogrešali! No, mi se ob četrtkih še vedno veselimo, spoznavamo, izpopolnjujemo v računalniškem znanju in zabavamo. Z debelim četrtkom pa smo zakorakali v pustni čas in druženje popestrili s pustnimi šemami in krofi, ker smo prepričani, da je potrebno slaviti vsak lep slovenski običaj iz zakladnice ljudskih šeg in navad.

V letošnjem letu imamo namen naša srečanja popestriti s sodelovanjem mlajših (osnovna šola, vrtec, društvo Sožitje) in s povabilom strokovnjakov s posameznih področij, da nam bolj podrobno povedo

reči, ki so pomembne za lepši in boljši vsakdan starejše populacije.

Za nami so že vsa poročila o delu in plani za naprej, sedaj pa so na vrsti priprave na naše tradicionalno marčevsko srečanje v knjižnici Hrastnik. Srečanje, ki bo v sredo, 25. marca, ob 9.30, bo seveda posvečeno vsem ženskam, ker mnogi priznavate, da bi bil brez nas v revirjih in širše pravi dolgčas. Upam, da bodo naše zapisane besede pri starejših vzbudile pravišnje mero radovednosti, ki naj botruje čim bolj številnemu obisku knjižnice v Mladinskem centru v Hrastniku. Se vidimo!

Besedilo in foto, Jerica Laznik

Človek ne jezi se in pustni krofi

Osrednje teme in dogodki Upravnega sveta AGE, 2. del

Zadolžitve drugih komisarjev EK o vprašanjih, povezanih s staranjem

Izvršna podpredsednica **Margrethe Vestager** bo predsedovala skupini komisarjev o Evropi, primerni za digitalno dobo. Usklajevala bo zlasti delo na evropskem pristopu k umetni inteligenci, vključno z njenimi človeškimi in etičnimi posledicami.

Izvršni podpredsednik **Valdis Dombrovskis** bo usklajeval delo na Akcijskem načrtu za izvajanje Evropskega stebra socialnih pravic ter vodil delo za ponovno preusmeritev Evropskega semestra in njegovo vključitev v cilje trajnostnega razvoja OZN. Odgovoren bo tudi za finančne storitve.

Podpredsednica **Věra Jourová** bo predvsem usklajevala delo na Akcijskem načrtu za evropsko demokracijo, vodila bo prizadevanja EK za zagotovitev pristopa EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in bo odgovorna za spremljanje uresničevanje evropske Listine o temeljnih pravicah.

Komisar **Nicolas Schmit** bo obravnaval vprašanja zaposlovanja, pa tudi socialna vprašanja, zlasti izvajanje Evropskega stebra socialnih pravic, vključno z več vpra-

Margrethe Vestager

šanja, povezanih s staranjem, kot so dolgotrajna oskrba, starostni dohodek in pokojnine ali minimalni prejemek skozi celotno življenjsko obdobje.

Komisarka **Helena Dalli** se bo osredotočala na enakost in s pooblastilom za predlaganje nove proti diskriminacijske zakonodaje, vodila naloge pri izvajanju Konvencije ZN o pravicah invalidov s strani EU in predlagala novo evropsko strategijo enakih možnosti. Pokrivala bo tudi nasilje na podlagi spola in boljšo podporo žrtvam. Komisar **Didier Reynders** je imenovan za pravosodje, s poudarkom na varstvu potrošnikov, varstvu podatkov in zaščiti temeljnih pravic v digitalni dobi.

Komisarka **Stella Kyriakides** pa je zadolžena za zdravstvo, vključno z zdravili in medicinskimi pripomočki.

To je le na kratko o najpomembnejših nosilcih področij v EK, zadolženih za vprašanja, ki bodo zadevala starejše. Delo na področju socialne politike pa se bo dotikalo tudi nekaterih drugih, ki imajo osnovno pristojnost na drugih področjih.

*Po predstavitvi AGE povzela
Jožica Puhar, podpredsednica,
foto Euparl.*

AGE angleškimi članicam o nadaljevanju sodelovanja

AGE Platform je poslal angleškim članicam pismo, v katerem jim zagotavlja, da se v letošnjem letu, času pogajanj za ureditev bodočih odnosov med Združenim kraljestvom in EU, zanje ne bo nič spremenilo. Izraža pa obžalovanje, ker država odhaja iz EU.

Do izida pogajanj med EU in Združenim kraljestvom – določenim do 31. decembra 2020 – pogoji udeležbe v AGE ostajajo nespremenjeni. To je potrdil pristojni za pravosodje Evropske komisije, ki navaja, da lahko organizacije, ki sodelujejo v Združenem kraljestvu, sodelujejo in se jim povrnejo stroški delovanja v okviru potrjenega programa EU na področju pravic, enakosti in državljanstva. V prihodnjih mesecih naj bi organizacije AGE in članice iz Združenega kraljestva sodelovale pri ozaveščanju o vplivu Brexita na pravice starejših državljanov EU, ki živijo v Veliki Britaniji, in

Nekateri člani AGE- Europe

državljanov Združenega kraljestva, ki živijo v EU. Prenosljivost socialnih pravic v zvezi z zaposlitvijo, nadomestilom za brezposelnost, pokojnino, invalidnino, zdravstvom in dolgotrajno oskrbo, ter nadomestilom za penzije prejemke, je le nekaj vprašanj, pri

katerih je skupni nadzor nujno potreben. Vsi skupaj moramo napredovati tudi pri spodbujanju človekovih pravic na svetovni ravni, zlasti v okviru madridskega Mednarodnega načrta za ukrepanje na področju staranja, Sveta Evrope ali Odprte delovne skupine

ZN za staranje v New Yorku, ter Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja ZN. AGE prav tako spodbuja članice, da to prehodno obdobje izkoristijo za delovanje na nacionalni ravni in spodbudijo svoje vlade, da po

koncu pogajanj zagotovijo ustrezno nadaljevanje odnosov med Združenim kraljestvom in EU. Izvršni odbor AGE bo v prihodnjih tednih članom Upravnega sveta posredoval predlog o dolgoročnih pogojih za vključitev

članov Združenega kraljestva v AGE. Izvleček iz pisma članom Upravnega sveta AGE

*Jožica Puhar, podpredsednica,
foto Age EU*

Zasedanje Odprte delovne skupine ZN za staranje v aprilu

Približuje se termin zasedanja Odprte delovne skupine ZN za staranje (OEWGA) v New Yorku, na katero bo potovala tudi slovenska vladna delegacija. V njej so zastopani predstavniki vladnih resorjev, ki prispevajo poglobitveni del vsebin, ki jih naša država posreduje na zasedanju. Slovenska delegacija ob zasedanju opravlja tudi bilateralne pogovore s posameznimi delegacijami, s ciljem predstavljanja koristi konvencije ter utrjevanja osrednjega mesta v teh prizadevanjih.

ZDUS v delegacijo ni vključeval Preko MZZ pa prispevamo svoje ugotovitve in predloge za obravnavo tematike, ki je na dnevnem redu. Letos sta temi »**pravica do pravnega varstva in pravica do dela**«. Naše poglede smo že konec preteklega leta oblikovali na razširjeni delovni skupini, v kateri poleg naših članov sodelujejo tudi predstavniki pristojnih vladnih resorjev, varuha človekovih pravic, zagovornika načela enakosti, skupnosti socialnih zavodov in nekaterih nevladnih organizacij. Na sestanku skupine, ki bo sledil ta mesec, pa se bomo seznanili z vsebino slovenskega prispevka, pripravljene za zasedanje. Prijavo za akreditacijo ZDUS na OEWGA smo oddali v predvidenem roku, vendar nam še ni znano, ali je bila sprejeta. Kot smo že večkrat omenjali, je delo Odprte delovne skupine namenjeno obravnavi in oblikovanju vsebinskih ter pravnih elementov za bodočo Konvencijo o zaščiti človekovih pravic starejših oseb.

Ob temi **pravice do pravnega varstva** naši člani niso omenjali večjih težav glede normative in izvedbene možnosti uresničevanja. Ugotavljali pa so, da se starejše osebe v Sloveniji soočajo s fizično-prostorskimi ovirami, ki jim lahko onemogočajo uveljavljanje svojih pravic. Na primer: preko 40 % slovenskih sodišč ni dostopnih za gibalno ovirane osebe. Ker je veliko objektov zaščitenih kot kulturna dediščina, so tudi potrebne prilagoditve zahtevne in počasne. Priročen je koncept, ki ga uporablja Konvencija o pravicah oseb z invalidnostmi, to je koncept razumne prilagoditve,

Odbor za vprašanja starejših pri Združenih narodih

kar pomeni, da ima država dolžnost ustvariti možnost dostopa, do katere koli pravice za določeno osebo na način, ki bo upošteval njeno oviranost. Smotrno bi bilo v konvencijo vključiti tudi osebe, ki se z oviranostjo srečujejo zaradi starosti. Velja pa pripomniti, da ima pravosodje v Sloveniji že vrsto let zelo omejena sredstva, zato kljub omenjenim določbam nimamo ustrezno urejenih dostopov za osebe z invalidnostmi, ne ustreznih tehničnih pogojev in osebja za delo.

Kar zadeva **pravico do dela oz. dostop do zaposlitve in dela** za starejše osebe, pa udeleženci poudarjajo, da ovire obstajajo predvsem v predsodkih. Rešitev iz že obstoječe Konvencije za osebe z invalidnostmi, to je koncept razumne prilagoditve na delovnih mestih kot obvezo, bi lahko razširili tudi na starost kot osebno okoliščino. Pri vprašanju dostopa do zaposlitve in neenakopravne obravnave je izjemno pomembno, da gledamo s stališča več osebnih okoliščin hkrati in ne le ene. Potrebno bi bilo podrobneje raziskati vzroke za zavračanje ljudi, ki bi lahko še dosti prispevali, npr. starejših strokovnjakov. To se pojavlja celo pri volitvah, ko se starejše ljudi, ki imajo znanje in izkušnje, zavrača kot možne kandidate. Delo in pravico do dostojnega življenja je potrebno zagotoviti vsem, a je osebo pri 70-tem letu starosti potrebno drugače usposobiti za delo kot v mlajših letih. Človeka se ne sme omejevati pri delu, ki ga lahko opravlja. Pravica do dela se mora navezovati na posameznikovo

sposobnost opravljanja dela in bi morala biti brez starostnih omejitev. V razpravi so udeleženci opozorili tudi na širše družbeno okolje, ne le v naši državi, kjer prevladuje izrazita naklonjenost kapitalu, zapostavljene pa so druge vrednote, tudi delo. V takšni ureditvi in razmerah pa največjo ceno plačajo ravno starejši. Pri dostopu do dela starejših je potrebno osvetliti tudi njihovo vključenost v odnos do mlajših sodelavcev. Družba bi morala v starejših prepoznati potencial prenašanja znanja in izkušenj mlajšim. O zasedanju OEWGA v New Yorku v aprilu 2020 je tekla razprava tudi na Upravnem svetu AGE. Kot že večkrat v teh pripravah je uvodničarka poudarila pomemben prispevek Nemčije, Avstrije in Slovenije pri razpravah v New Yorku in pomembno vlogo teh treh držav pri spodbujanju EU in njenih članic, da se aktivneje vključijo v proces priprav na oblikovanje in predlaganje Konvencije o zaščiti človekovih pravic starejših. Poudarila je tudi simbolni pomen registracije nevladnih organizacij pri OEWGA. AGE bo pomagala prepričati več držav članic EU o dodani vrednosti mednarodnega instrumenta, podpirala vključenost AGE članic v priprave in spremljanje dela OEWGA in razvila jasno zagovarjanje in strategijo kampanj, skupaj s presojo, kako se poziv za novo konvencijo ujema s skorajšnjo dvajseto letnico Madridskega plana o staranju ter delu na Ciljih trajnostnega razvoja ZN.

*Jožica Puhar, podpredsednica,
foto OEWGA NY*

Kultura naj gre vedno v cvet

V premislek ob praznovanju Prešernovega dneva v Občini Komenda

Slovenski kulturni praznik, Prešernov dan, smo komendski občani pričakali s temperaturo krepko pod nič stopinj Celzija, vendar ožarjeni od sonca. Takšni smo bili tudi tisti, ki smo se 7. februarja udeležili Prešernove proslave z naslovom *Ljubezen naj gre vedno v cvet* (pesem Franeta Milčinskega - Ježka) v Kulturnem domu v Komendi. Precej se nas je zbralo.

V glavnem zaradi nastopajočih (pevk Mladinskega pevskega zbora OŠ Komenda Moste z zborovodkinjo in pevko prof. Marjeto Čimžar, Vokalne skupine Victus in članov Društva umetnih kulturnikov Kaj ti mar), ki so obetali lepo in kakovostno kulturno prireditev. Res je bila takšna. Nekaj nas je prišlo tudi zaradi občudovanja Prešerna in njegovih večno veljavnih mojstrskih stihov ter zavedanja, da je prav, da kultura v Komendi »cveti«. Ne le ljubezen, kot je zapisal Ježek, marveč kultura v pravem pomenu besede. Dobra napoved za dober obisk je bila že predstavitev uspešnice Bronje Žakelj (Delova nagrada Kresnik v letu 2019) *Belo se pere na devetdeset* 6. februarja v prostorih Glavarjevega špitala, ki jo je pripravil Klub poslovne odličnosti Domžale in okolice. Vsaj številni obiski, ki ga v Komendi tako pogrešamo. Torej ne bo čisto držalo, kar mi je pred dnevi dejal človek, ki mu je kultura blizu, je bil tudi na Prešernovi proslavi: »V Komendi je kulture hudičevo malo!« Večinoma je res tako. Vsaj glede obiska kulturnih prireditev. Za vsakega obiskovalca se je treba zelo potruditi z obveščanjem na jumbo plakatih, v Aplenci, s povabili v vsak dom, oglasi na TV Komenda itd. Z veliko napora in tudi veliko denarja. Potem obiskovalci pridejo. Vsaj kakšnih 50, kolikor jih je 7. februarja zvečer sedelo v dvorani Kulturnega doma v Komendi z

Mladina vedno navduši s svojimi nastopi

županom Stanislavom Poglajnom in njegovo ženo Mihaelo ter direktorico Uprave Občine Komenda mag. Majdo Ravnikar na čelu. Ne zaman. Doživeli so lep kulturni večer, nastopajoči navdušeno ploskanje že pred nastopi, posebej pa po njih. Manjkala je le zahvala z vrha. Naj bo vsaj moja, pisna! Zahvala vsem, ki si prizadevajo za dvig kulture v Komendi, za to veliko žrtvujejo. Ustanova Petra Pavla Glavarja, Dramska in recitatorska sekcija DU Komenda z voditeljem Alojzom Zverom, Mešani pevski zbor DU Komenda z voditeljem Mihom Ferjucem, Folklorna skupina DU Komenda z voditeljem Janezom Slapnikom in mentorico Mojco Meršol ter otroška folklorna skupina Avrikelj. Poleg na začetku omenjenih, seveda. Tedaj, če je obisk, če je zanimanje za kulturne prireditve, je čisto drugače, kot pa je bilo 21. januarja v Knjižnici Franceta Balantiča v Kamniku, kjer sta svoji zadnji knjigi o popotovanjih po svetu *Poezija cvetja in življenja* prvi in drugi del predstavila zakonca dr. Marko in dr. Angelca Žerovnik. Zelo lepo, ubrano, svetovljansko, a kaj, ko je bilo obiskovalcev toliko kot nastopajočih. Predstavnica knjižnice je podpisnemu celo svetovala, naj raje nima predstavitev svojih

knjig v Komendi, ker ne bo obiska. Res velja pogovor, da nihče ni prerok v domačem kraju, da še celo v nastopih izjemni pisatelj Ivan Sivec ne napolni povsem dvorano Kulturnega doma v Komendi, da je pred več desetletji akademski pevski zbor iz Kranja zapel pesem kar v avli pred dvorano in se z njo razočaran poslovil od Komende ...

Premišljuje, kaj narediti, pa ne pridem do pravega sklepa. Ker sem po naravi optimist, menim, da je kljub kulturi bolj ali manj nagnjeni Komendi s kulturnimi prireditvami treba nadaljevati. Glede obiskovalcev pa se sprizniti, da jih je toliko, kolikor jih pride, ravno prav. Čeprav včasih malo, a to so tisti, ki pridejo zaradi nastopajočih, dogodka samega, se zavedajo njegovega pomena, cenijo napore komendskih kulturnikov, pevcev, igralcev, pesnikov in pisateljev, ki stopajo na deske komendskega Talijinega hrama. Zaradi njih je vredno vztrajati s kulturnimi prireditvami in z njimi prebujati in ozaveščati »kulturne zaspance« in omalovaževalce. Kulturniki, pogumno naprej! Naj živi in cveti »kulturna« Komenda! Zalivajmo to rožico, da ne bo uvenela.

Besedilo in foto, Jožef Pavlič

Literarni večer v DU Pivka

Na Valentinovo smo člani krožka Beremo skupaj pripravili literarni večer v počastitev kulturnega praznika, ko slavimo našega največjega umetnika rimane besede.

Program literarnega večera je bil v celoti posvečen Francetu Prešernu in ljubezni; pesnikovi ljubezni do domovine, do slovenskega jezika in do Primičeve Julije.

Domiseln je bil nastop recitatorke krožka, z animacijo so recitirale vseh štirinajst sonetov Sonetnega venca in Magistral. Z razgibano pripovedjo so dolgo in zapleteno pesnitev naredile dinamično in razumljivo.

V drugem delu večera so članice krožka v svojih pesmih izrazile občudovanje poeta, Kristijan Črlnec nas je s kitaro in ljubezen-

skimi pesmimi iz naše mladosti spomnil, da je Valentinovo prvi praznik ljubezni v letu.

Predsednik Društva upokojencev Pivka je v svojem nagovoru poudaril pomen kulture in pohvalil delovanje krožka, ki že sedmo leto pripravlja kulturne dogodke in tako krepi kulturno zavest v kraju.

Nevenka Šelj

Franc Vedenik

PZDU Šaleška sodi med manjše zveze pod okriljem ZDUS, vendar pa po različnih kriterijih, ocenah, izrečenih priznanjih, vzdušju in tudi poročanju o dogodkih v naši reviji ZP, sodi med aktivnejše, prodornejše in prepoznavne. Po prevzemu vodstvene funkcije ŠPZDU Velenje pred več kot dvema letoma, ko je najprej za leto dni kot v. d. prevzel vajeti v roke Franc Vedenik, je ekipa (ob dveh podpredsednikih, Vladimirju Tisnikarju ter Milanu Tepeju) ob učinkovitem upravnem odboru ter vodji komisij in odborov pričela trasirati novo vizijo delovanja, sodelovanja in upravljanja te, skoraj 6000 članske društvene organizacije, ki deluje na področju občin Šmartno ob Paki, Šoštanj ter MO Velenje. Po besedah Vedenika je povezanost z lokalno skupnostjo, preplet dejavnosti in skrbi za starejše in včlanjene upokojene člane v okviru ZDUS, temeljna skrb za ljudi, ki so v tej družbi opravili svoje osnovno poslanstvo, dosegli pogoje za upokojitev in mnogi družbi še dajejo energijo, so gradniki družin in našega sobivanja. Kako se je Franc Vedenik lotil urejanja teh zadev in izvajanja primerne politike do članov in drugih skupin starostnikov v Šaleški dolini, smo poizkušali izvedeti v razgovoru, ki nam odkriva nekaj osnovnih poudarkov in sporočil.

Ko ste prevzeli funkcijo predsednika največjega društva upokojencev DU Velenje v Šaleški dolini, pred poldrugim letom pa še ŠPZDU Velenje, je bilo stanje v tako velikem društvu nezavidljivo iz različnih razlogov, v pokrajinski zvezi pa komaj kaj boljše. S čim ste se morali spopadati vse do nedavnega.

Podedovano stanje v DU Velenje ni bilo rožnato. V društvu je vladal kaos. Narušeni so bili medsebojni odnosi, poslovanje je bilo ne transparentno, ni bila upoštevana vloga UO, vse to pa se je odražalo v slabi finančni situaciji. Prioriteta dela UO je bila zato sanacija slabih razmer v društvu. Do neke mere smo stanje izboljšali, a nas čaka še veliko dela.

Kaj so osrednje naloge v društvu in pokrajinski zvezi, ki jih v sodelovanju z izvršilnima odboroma, s komisijami in zelo aktivnimi sodelavci, vodji komisij in odborov, rešujete v tem času in so za boljši položaj upokojenih občanov nujnost?

Osrednja naloga UO v nadaljevanju je bila, da postavi strategijo razvoja društva v prihodnje. Prisotna mora biti težnja po stalnem dvigu nivoja delovanja društva. Iz strategije sem izluščil naslednje: pridobiti status društva v javnem interesu, krepiti medgeneracijsko sodelovanje, izboljšati sodelovanje z lokalno skupnostjo, nadgraditi program Starejši za starejše (SzS), povezovati društva med sorodnimi institucijami. Društvo se ne sme zapirati v svoje kroge, temveč moramo iskati sodelovanje z ostalimi generacijami. Sodelovanje z lokalno skupnostjo je izrednega pomena, kajti, če želimo realizirati svoje projekte in ideje, moramo imeti v lokalni skupnosti sogovornike. Program SzS je v osnovi odličen, vendar je zašel v preveliko birokracijo, premalo pa je dejanske pomoči. Rešitev vidim v projektu dolgotrajne oskrbe. Smo največje društvo v okviru ŠPZDU, z največjimi po-

tenciali, zato smatram, da je naše poslanstvo, da »diktiramo« tempo razvoja in dela ostalih sorodnih institucij.

Postavili ste si visoke cilje in predlagate kar nekaj novosti v delovanju tako lokalne pokrajinske zveze, kot tudi predsednik izjemno aktivnega društva. Katere so najpomembnejše?

Kot predsednik ŠPZDU želim močnejše uveljaviti vlogo pokrajinske zveze, kar pomeni, da je potrebno krepiti sodelovanje med društvi in z vsemi tremi občinami. Prizadeval si bom, da zagotovim sistemski vir financiranja ŠPZDU in posledično vseh upokojenskih društev v tem okviru. Ideja je, da se financiranje zagotovi v občinskih proračunih kot postavka iz naslova pomoč starejšim, pomoč na domu, izvajanje projekta SzS, aktivnosti za bolj zdravo življenje starostnikov idr.

Znano je, da ste odločeni, da kot član Upravnega odbora ZDUS Slovenije postopoma uveljavljate način delovanja in osrednje cilje, ki so skupne vsem upokojenskim društvom v Sloveniji, v veliki meri tudi ne včlanjeni upokojenski populaciji. Kako si zamišljate sodelovanje med društvi, pokrajinskimi zvezami ter ZDUS-om?

Smatram, da je potrebno delovanje UO ZDUS čim bolj približati pokrajinam in društvom, kajti v društvih dejansko izvajamo svoje poslanstvo ter operativno nudenje podpore boljšemu življenju starejših. ZDUS mora s pogajanjem in s politiko uveljaviti potrebe in želje upokojencev, baza pa mora zato pošiljati pravočasne in realne signale s terena. V tem vidim močan vzvod uresničevanja programa ZDUS-a, ki mora biti v večji meri odziva stanja po Sloveniji, po regijah in naših naprednejših društvih.

Kot ugleden, dolgoletni menedžer, sedaj še predsednik Upravnega odbora uspešne mednarodno vpete družbe Veplas d.d. s sedežem v Velenju, ste se dokazali in vztrajate pri načinu dela zaupanja ter kulturi dialoga, ki povezuje ljudi, prostovoljstvo in socialno politiko, primerno za starajočo se populacijo Slovencev. Kako vam to uspeva?

Moj osnovni princip delovanja je bil in ostaja stremeti k dobrim medsebojnim odnosom, vzpodbujati sodelovanje in upoštevati ter spoštovati drug drugega. Pri delu moramo uvajati timsko delo in veliko pozornosti posvetiti pripadnosti društvu. S takšnim načinom dela sem uspel kot manager v 40 letni poslovni karieri in smatram, da veljajo za vodenje društva enaki principi.

Vaš model sodelovanja v lokalni skupnosti, da občine v sodelovanju z društvi in PZDU participirajo nekaj sredstev neposredno za uresničevanje projektov, je pri županih v Šaleški regiji naletel na razumevanje, z realizacijo pa se zatika. Zakaj?

Glede sistemskega financiranja mislim, da se ne zatika. Pravkar sem z župani začel drugi krog razgovorov. Župani načelno podpirajo mojo idejo, vendar je potrebno za obravnavo na občinskih svetih zadeve dobro in argumentirano pripraviti. Potrebno bo še nekaj usklajevanj. Ja, veliko dela nas čaka, a tudi pričakovanih uspehov.

Franc Vedenik, kulturnik, glasbenik in v očeh ljudi prijazen sogovornik, najbrž tudi velik človekoljub. Kaj vas poleg odgovornih obremenitev vodi, da ste se vključili v delovanje človekoljubne, prostovoljske in društvene organizacije?!

Moram reči, da sem vse življenje zelo aktiven v družbenem življenju. 40 let sem vključen v vodenje družbe Veplas. Podjetje Veplas je moje življenjsko delo. V njega sem vložil vso znanje, ki ga premorem, vložil sem ogromno truda, energije in poguma, da sem družbo dobesedno z dna, dejansko iz nič, popeljal med svetovno znane predelovalce kompozitov (modernih materialov, ki so osnova za druge tehnologije in proizvodnje). Poleg tega sem bil ves čas vključen v delo raznih sredin, naj si bo v KS ali mnogih društev. Povsod sem pustil pečat svojega dela. Večkrat sem že dejal, da sem v življenju imel tri ljubezni: družino, Veplas in glasbeno skupino Podkrajске fante, s katerimi sem si lajšal dušo. Zdaj sem dobil še četrto ljubezen, upokoјence. Dejansko želim z znanjem in izkušnjami narediti še kaj dobrega za starejšo populacijo. Smatram, da imamo upokoјenci veliko potencialov, da imamo znanje in izkušnje, ki jih lahko oplemenitimo z znanjem in zagnanostjo mladih. In kot takšen si želim, da nas jemlje resno tudi politika, ki pa na žalost ne razmišlja tako. Kot da njih ne čaka prav enaka, ista usoda in kot da so iz ljudi izvoljeni predstavniki povsem nek drug svet. To je usodna zmotа, a poznamo pregovor, da se je motiti človeško.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

DOLENJSKA IN BELA KRAJINA

Rokodelska razstava

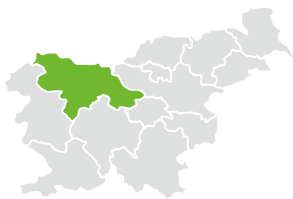
Na pustno soboto, 22. februarja, smo se zbrali rokodelci iz društev upokoјencev Dolenjske in Bele krajine v Črnomlju in pripravili razstavo svojih izdelkov. To je bila že 3. rokodelska razstava v naši Pokrajinski zvezi. Tokrat so bili Črnomlјci gostitelji, seveda ob pomoči občine Črnomelj, saj se je dogodek odvijal v času, ko občina praznuje.

Na razstavi so se predstavila društva upokoјencev iz Črnomlja, Dolenjskih Toplic, Kočevja, Loškega potoka, Mirne peči, Mokronog – Trebelnega, Novega mesta, Podgorja – Stopič, Prečne, Trebnjega, Velikega Gabra in Vinice. Razstava je bila v avli Kulturnega doma v Zavodu za izobraževanje in kulturo Črnomelj. V kratkem kulturnem programu je sodeloval pevski zbor DU Črnomelj, ki je zapel tri pesmi. Program sta popestrili dve učenki OŠ Črnomelj s svojima recitacijama, program pa je povezoval Štefan Misja. Razstavo je odprl podžupan občine Črnomelj Dubravko Čengija, nekaj pozdravnih in spodbudnih besed za nadaljnje delo pa so povedali predsednik PZDU Dolenjske in Bele krajine, Dušan Kraševc, Branko Suhadolnik, vodja komisije za tehnično kulturo pri ZDUS in Marija Turk, predsednica DU Loški potok. Branko Suhadolnik in Marija Turk sta nas pozvala naj se decembra udeležimo Rokodelskih delavnic v hotelu Delfin v Izoli. Razstava je bila zelo bogata, razstavljeni izdelki pa prelepi. Vsako DU je imelo

svoj prostor za predstavitev izdelkov. Ogledali smo si pletarske izdelke, izdelke iz ličkanja, panjske končnice, lesene pladnje, rožice iz das mase, najlona, krep papirja, kvačkane in iz leskovega furnirja. Prtički so bili kvačkani in vezeni. Razstavlјene so bile različne voščilnice in še in še. Predstavnice iz Novega mesta, Loškega potoka in Kočevja so nas razveselile, ker so si nadele pustna pokrivala. Ustvarjalke DU Dolenjske Toplice smo rade sodelovale na razstavi. Predstavile bi še več izdelkov, pa smo imele premalo prostora. Ta razstava je že naša druga kolektivna razstava zunaj naše občine. Sodelovale smo na Srečanju partnerjev, izvajalcev, prostovoljcev in udeležencev Projekta VGC SKUPAJ in tokrat pod okriljem PZDU Dolenjske in Bele krajine. Pripravile smo 5 internih razstav (občni zbori, dnevi starejših) in eno samostojno na občinski ravni.

Besedilo in foto, Milica Lukšič

GORENJSKA

Trdni, kleni in skromni Bohinci že 70 let kot hrast kljubujejo vsem težavam

Društvo upokojencev Bohinjska Bistrica je na začetku marca s slavnostnim občnim zborom počastilo 70-letnico delovanja. Večje praznovanje, skupaj z DU Bled, ki tudi letos praznuje 70-letnico, načrtujejo jeseni. Jubileji so priložnost za praznovanje, so pa tudi priložnost za spomine in načrte. V sliki in besedi so tako predstavili delček zgodovine društva, dejavnosti, ki jih organizirajo za svoje člane od športa do kulture, kako pri njih delujeta PROST ŠOFER in Komisija za socialno-humanitarno področje, kako zgledno imajo urejeno spletno stran in kaj je trenutno v ospredju njihovih prizadevanj.

Od leta 1950 do leta 1984 je na področju Bohinja delovalo eno samo društvo, imenovano Društvo upokojencev Bohinj, potem pa so se razdelili na **DU Bohinjska Bistrica**, ki povezuje vse vasi, raztresene po hribih in gorah bohinjske doline, ter DU Stara Fužina, v katerem sta Stara Fužina in Studor. V društvu, ki ima 754 članov, deluje več različnih odborov in sekcij, ki skrbijo za številne aktivnosti, med katerimi prav vsak lahko najde kaj zase. Največ zanimanja je, kot v večini društev, za športne oz. rekreativne dejavnosti. Priljubljeni so pohodništvo, kolesarjenje, balinanje, šah, pikado, različni zimski športi, strelstvo. Za svoje člane organizirajo telovadbo, vodno rekreacijo in različne izlete ter računalniške tečaje. Tudi fotografski krožek imajo in nadvse aktivno folklorno skupino, v kateri pa je, kot včasih v šali potarnajo, samo en moški, sicer pa same dame. Še mlada, vendar zelo delovna je Komisija za socialno in humanitarno dejavnost. Za informiranje članov skrbi 19 poverjenic, imajo pa tudi zares zgledno urejeno spletno stran. DU Bohinjska Bistrica je bilo pred časom vključeno v projekt Starejši za starejše, vendar se v njem niso našli, zato so v sodelovanju z ostalimi društvi na področju občine in z Občinsko upravo našli svojo pot. Pomembno vlogo pri tem imajo njihove poverjenice, ki so lani anketirale vse prebivalce na njihovem področju, stare od 70 do 75 let, letos pa pridejo na vrsto starejši od 75 let. V svojih anketah jih sprašujejo zgolj, kako živijo in ali potrebujejo

kakršno koli pomoč. Za organiziranje le-te se potem povežejo z občino in tamkajšnjo organizacijo Rdečega križa. Ponosni so tudi na projekt PROST ŠOFER. Z njim so poskusno začeli pred tremi leti. V sodelovanju z domačim Turističnim društvom, ki je za svoje potrebe imelo dve električni vozili, vendar nista bili polno izkoriščeni, so ponudili brezplačen prevoz tistim občanom, ki so ga potrebovali. Naj si bo do zdravnika, do trgovine ali kam drugam, kjer so imeli opravke. Na podlagi teh izkušenj se je občina prijavila na evropski razpis in dobila sredstva za izvajanje projekta Mobilni socialni servis in nakup enega električnega avtomobila, ki ga zdaj uporabljajo izključno v ta namen. Povezali so se z Zavodom Zlata mreža, ki skrbi za organizacijo, vsa društva v občini pa so prispevala šoferje – Društvo upokojencev na primer kar devet – ki so na razpolago in vse skupaj, kot pravijo, prav lepo deluje.

Kaj pa želje in načrti? Zdravja si želijo, da bodo še naprej lahko delali v skupno dobro, zaradi česar se trudijo tudi pridobiti status društva v javnem interesu. Temu so že prilagodili vse društvene dokumente. Vejo, da to ne bo lahko in da bo dela potem še več, ampak tega jih res ni strah.

Slavica Bučan, foto Matjaž Vrhovec

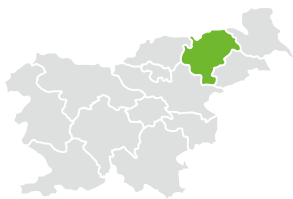
DU Vir

Društvo upokojencev Vir je leto pričelo tako kot večina društev z zborom članstva na Gorjuši, prisotnost članov je bila dobra, udeležili pa so se ga tudi gostje: predstavnik PZDU za Gorenjsko in predsednik DU Kamnik, Vinko Polak, predsedniki oziroma predstavniki drugih društev iz Domžal, Lukovice, Komende, Mengša, Trzina, Moravč, Doba, Radomelj in predstavniki krajevnih organizacij KS Toma Brejca Vir, ZB Vir, in PGD Vir. Vsi so pohvalili delo društva in nam zaželeli še naprej uspešno delo, prijetnega druženja s člani in drugimi društvi. Na zboru članstva smo prisluhnili vsem poročilom za preteklo leto in planu za letošnje leto. Na predlog Upravnega odbora DU Vir pa smo podelili naslov častnega člana, in sicer našemu godcu in nosilcu dobre volje, Francu Belcjanu. Društvo je bilo ustanovljeno za medsebojno pomoč tudi za tiste člane, ki več ne zmorejo udeleževanja pri aktivnostih društva. Naše aktivnosti pa potekajo vsak teden v kolesarjenju ali pohodu v zimskem času in balinanju. Naša želja je, da se tem prijetnim druženjem lahko priključijo tudi novi člani. Pripravljamo pa še nekaj enodnevnih izletov po Sloveniji, pa martinovanje in decembrsko praznovanje. Sodelujemo tudi z drugimi društvi v naši občini, krajevno skupnostjo in pokrajinsko zvezo društev upokojencev za Gorenjsko regijo. Naše društvo deluje že 25 let in člani se staramo, zato si zares želimo, da se nam pridružijo tudi nove, mlajše osebe, z novimi idejami in novo energijo.

Besedilo in foto, M. Skok

Častni član DU Vir, Franc Belcjan

ZGORNJE PODRAVJE

Medgeneracijsko sodelovanje

Tradicija povezovanja članov Društva upokojencev Črešnjevca in učencev ter delavcev Osnovne šole dr. Jožeta Pučnika Črešnjevca je v našem kraju stalnica. Pohvalimo se lahko z vrsto odmevnih prireditev, ki jih skupaj organiziramo in na katerih se družimo ter medgeneracijsko povezujemo.

Že na samem začetku leta 2020 so člani Društva upokojencev Črešnjevca organizirali zelo poučno in zanimivo potopisno predavanje **Uganda – Zeleno srce Afrike**, na katerega so povabili učence zadnje triade in njihove učitelje ter ostale delavce šole. Učenci so ob slikoviti in doživeti pripovedi gospoda Andreja Klemenaka spoznavali lepote in življenje v tej revni državi, ki leži v osrčju Afrike in se lahko pohvali z izjemno raznolikimi živalskimi vrstami, med katerimi je veliko tudi takih, ki so danes, žal, na robu

Nabita dvorana udeležencev predavanja

izumrtja. Med bolj zanimivimi lahko omenimo zebre, žirafe, afriške slone, divje prašiče, leve, nilske konje, antilope, opice, afriško govedo in seveda nepogrešljive gorile. Potopisno predavanje o Ugandi zagotovo nikogar izmed navzočih ni pustilo ravnodušnega. Poleg omenjenega dogodka pa člani Društva upokojencev načrtujejo pestro medgeneracijsko sodelovanje tudi v prihodnje. Že takoj v pričetku aprila 2020 nas čaka vidnejši projekt v sklopu Unesco šole z naslovom **Kapljice življenja**, v katerem bodo sodelovali tudi člani Društva upokojencev Črešnjevca in se družili z učenci Osnovne šole. Ker je tema letošnjega Unesco projekta Kapljice življenja JAZ, bomo učenci in učitelji poskrbeli za ustrezno telesno pripravljenost upokojencev ter jih naučili nekaj osnovnih vaj za vzdrževanje zdravega življenjskega sloga. Prav tako nas v mesecu aprilu čaka druženje v okviru projekta **Popestrino šolo**, kamor bomo povabili člane Društva upokojencev Črešnjevca, da nam bodo pomagali urediti šolski vrt ter poskrbeli za urejeno in čisto okolico šole. Učenci bodo pripravili kratko delavnico o permakulturni ureditvi visokih gred ter predavanje o pomenu trajnostnega kmetovanja. Vsem članom Društva upokojencev Črešnjevca se zato v imenu vseh učencev in ostalih delavcev šole zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje in se veselim nadaljnjih druženj.

Besedilo in foto, Nina Globovnik

Mednarodni dan žena

Ob mednarodnem dnevu žena, so v Klubu upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve Maribor za svoje članice pripravili kulturni program s prijetnim druženjem. Zbrane je nagovoril predsednik kluba, ki je povedal, da nas lahko vsakodnevno življenje prepriča, da v praksi ni in še dolgo ne bo enakopravnosti med spoloma.

Skupinska fotografija za spomin

Vprašal se je, zakaj se ne bi s praznovanjem 8. marca spomnili na ženske, ki s svojim vsakodnevnim trudom, različnimi dejavnostmi in družbeno angažiranostjo skrbijo za enakost in enakopravnost v družbi!? Zahvalil se je za vse, kar so postorile za svoje moške, otroke in vnuke, pa tudi za klub, ter za njihovo zahtevno, enkratno in neponovljivo vlogo v družbi. Kulturni program so popestrili učenci Osnovne šole France Prešeren Maribor pod vodstvom učiteljice, gospe Metke Kuraj, kvartet Policijskega orkestra, ter člana kluba Cvetka in Mirko. V znak spoštovanja in v spomin na skupno praznovanje so udeleženkam poklonili rožico kot simbol pomladi. Z zanimanjem so si ogledali razstavo slik, voščilnic in drugih umetnin izpod rok ljubiteljskih slikark Zdenke Volšek in Cvetke Vidmar. V prepričanju, da so udeleženske letošnje slovesnosti zbrale kar nekaj lepih spominov, ki bodo bogatili njihovo sedanost in prihodnost, so jim zaželeli lep prazničen dan, predvsem pa obilo zdravja.

Besedilo in foto, Mirko Ploj

Volilni Zbor članstva

V Klubu upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve Maribor so se zbrali na zboru članstva, ki je bil tokrat volilni. Uradni pričetek zbora so naznanile fanfare in himna. S svojo prisotnostjo so pomembnost zboru name-

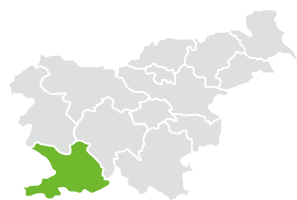

Udeleženci Volilnega Zbora

nili tudi direktor Policijske uprave Maribor, mag. Aleksander Thaler, podpredsednik zveze klubov Slovenije Jožef Grah in stanovska kolega iz Čakovca.

Poročilo o delu kluba je predstavil predsednik Mirko Ploj. Povedal je, da so člani s svojo dejavnostjo uspešno širili in ohranjali zgodovinski spomin na delo organov za notranje zadeve, ustvarjali pozitiven odnos do dela MNZ in policije in na ta način opravili svoje poslanstvo. Zelo aktivni pa so bili tudi na družabnem, kulturnem in športnem področju. Izvršni odbor kluba je letos izvedel široko razpravo z namenom pridobitve novih ljudi za organe kluba. A jim to ni uspelo, zato so izvolili novo (staro) vodstvo. Novi (stari) predsednik Mirko Ploj je zbor seznanil s programom dela in finančno ovrednotil predstavljene naloge. Na zboru so podeli priznanja, in sicer zlato plaketo dolgoletnemu članu izvršnega odbora Ivu Usarja ter pisno zahvalo Damjanu Frajzmanu in Tjaši Pagon. Srečanje članov na zboru je bila tudi odlična priložnost, da so skupaj kovali načrte za v naprej, se družili ter obudili prenekateri spomin.

Besedilo in foto, Mirko Ploj

JUŽNA PRIMORSKA

DU Piran skrbi za zdravje in prometno varnost

»Tudi sami moramo postoriti kaj za svoje zdravje,« je moto upokojencev DU Piran! Tako že vrsto let v sodelovanju s patronažno službo in centrom za krepitev zdravja Piran organiziramo predavanja o zdravstvu. V torek, 10. 2. 2020 smo v prostorih društva organizirali predavanje o zahrbtni sladkorni bolezni. Višja medicinska sestra Pamela nas je seznanila z boleznijo, zdravo prehrano sladkornih bolnikov in kaj moramo sami postoriti, da zmanjšamo napredovanje tega obolenja. Kar sedemnajst upokojenk in upokojencev se je udeležilo tega poučnega in zanimivega predavanja.

Aktivnosti s področja zdravja se bodo nadaljevale izmenično enkrat mesečno; merjenje pritiska in sladkorja v krvi in drugi mesec predavanje različnih tem o krepitevi zdravja. Prav tako deluje v društvu pogovorna skupina "Čaj ob petih", ki se sestaja vsak drugi torek v mesecu med 17. in 18. uro ter se družijo ob čaju in med pogovori obravnava problematiko prisotnih v skupini. Skupino vodita članici društva Renata in Nives.

Dne 25. 2. 2020 pa smo v prostorih sejne dvorane Krajevne skupnosti Lucija skupaj z Agencijo za varnost v cestnem prometu, ZDUS, Policijo, DARS, Rdečim križem Slovenije in drugimi organizirali prometno preventivni dogodek **"Sožitje za večjo varnost starostnikov v cestnem prometu"**, ki se ga je udeležilo štiri-deset znanja željnih upokojencev in starejših občanov. Predavatelji, Anamarija Hren iz AVCP, Majda Zorec Karlovšek iz združenja Fortox, vodja varnostnega okoliša PP Piran, vodja redarstva Občine Piran in prostovoljka Katja Sivec iz OZRK Piran, so nas seznanili z novimi pravili v cestnem prometu, svetovali o zdravstvenih kriterijih za vožnjo, predstavili praktične izkušnje Policije in redarstva v prometu, ter nas seznanili s postopki oživljanja. Vsi sodelujoči smo aktivno sodelovali in predavateljem zastavljali vprašanja, na katera smo dobili tudi jasne odgovore. Čas je prehitro minil in polni novega znanja, ki ga bomo poskušali koristno izkoristiti v praksi in s tem dodati svoj prispevek za večjo varnost v cestnem prometu, smo zapustili predavalnico, predsednik DU Piran pa se je vsem predavateljem in udeležencem zahvalil za enkratno predstavitev in udeležbo. Zahvalil se je tudi KS Lucija za brezplačno nudenje prostorov sejne dvorane, vsi prisotni so si bili edini, da je potrebno s takšnimi dogodki nadaljevati tudi v prihodnje.

Besedilo in foto, Zdravko Taškar

Pospravljanje zgodovine

Po skoraj štirih desetletjih je vrata zaprl nekdanji bife Društva upokojencev Pivka. Na policah in v vitrinah bifeja je najemnica lokala Marjanca Maljevac hranila številne pokale in medalje, ki so jih člani društva v preteklih letih osvajali na športnih tekmovanjih. Nekdanji bife dobiva novo podobo in vsebine, zato smo morali prostore izprazniti.

Pokali bodo v časovnih kapsulah za prihodnje rodove

Razmišljali smo, kaj narediti s številnimi pokali, medaljami in priznanji, ki sicer nimajo materialne vrednosti, pričajo pa o bogati in uspešni športni zgodovini Društva upokojencev. Sklenili smo, da jih pospravimo na varno, da se ne bi poškodovali ali uničili. Na hitro se je zbrala »udarniška« ekipa! Ženske smo pokale očistile in jih razvrstile po časovnem zaporedju. Zložile smo jih v kartonske škatle, zaprle in označile vsebino. Moški so zavihali rokave in škatle znosili v klet. Izredno zanimivo je bilo iskanje podatkov, kdaj in kje so tekmovalci pokale osvojili. Na večini pokalov so bili podatki napisani, nekaj pa jih je bilo tudi brez napisov. Morda se kdo še spomni, kako in kdaj je osvojil kakšen pokal, kdo so bili tekmovalci v takratni ekipi in podobno. Zanimivo bi bilo primerjati spomine, kakšna so bila tekmovanja pred desetletji in kakšna so danes.

Besedilo in foto, Jožica Knafelc

OSREDNJE-SLOVENSKA

Po Rakovem Škocjanu

Letošnja zima nam je prav zagodla, saj nas ni obdarila z belo snežno odejo. Daljši dan nam kaže, da se končuje zimska lenobnost in da naj se zmigamo in spravimo v pogon. Že zjutraj se je obetal lep dan, nebo pa se je odelo v modrino, ko smo se dobili pred društveno pisarno in se odpeljali v Rakov Škocjan. Odločili smo se, da se sprehodimo po označeni krožni naravoslovni poti, kjer se vidijo vse najpomembnejše naravne in kulturne znamenitosti krajinskega parka.

Od hotela, ob katerem je na informativni tabli lepo prikazana Rakova pot, smo se peš podali po cesti, do Malega naravnega mostu. Z mosta je čudovit razgled na največjo udornico Zelških jam in na strugo reke Rak. Spustili smo se do Zelških jam, kjer izvira potok Rak. V preteklosti so tu stale tri žage, ostanki zidov porasli z mahom so še danes vidni. Izredno velika povodenj je žage poplavila, popravilo pa se ni več izplačalo. Učna pot nas je pridno vijugala sem in tja, nekaj časa ob vodi, čez travnike, pisano obarvane s trobenticami in zvončki, ki so prvi znanilci pomladi. Mimo debele hoje, priljubljenega prizorišča za piknike, smo prispeli do Velikega naravnega mosta. Od tu se odpre lep pogled na travnike in lenobno reko Rak. Ogleдали smo si razvaline cerkvice Sv. Kacijana, po kateri je dolina dobila ime. V bližini je Tkalca jama, kjer reka Rak ponikne in s tem izgine najkrajša reka v Sloveniji nazaj v podzemlje. Spustili smo se pod Veliki naravni most, da smo lahko občudovali mogočno odprtino v skalni. V času deževja, ko priteče voda iz številnih kraških izvirov, Rak naraste tudi do višine oboka Velikega naravnega mostu. Pot smo nadaljevali mimo izvira Kotličič, kjer voda priteka iz podzemlja. Na parkirišču pri hotelu, kjer je energijsko polje uničenega kamnitega kroga, smo preizkusili svojo občutljivost za moč energijskih točk. Sončen dan smo izkoristili za sprehod v naravi, v naši neposredni bližini, po čudovito lepi kraški dolini v osrčju Notranjske.

»Dolina, ti čudež si kraške lepote, v gozdovih prostranih na Notranjskem skrita, kot polževa hiša skrivnostno zavita, izletnikom ljube so tvoje samote.« (Janez Rebec: Rakova dolina, rakovski pesnik)

Besedilo in foto, Boža Vesel

Bloške upokojenke so v copatke obule novorojenčke

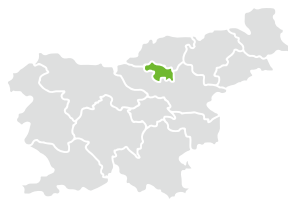
Skupina upokojenk iz Društva upokojeencev Martin Krpan na Blokah je združila svoje moči, pravzaprav svoje pletilke ali kvačke in sklenile so, da bodo svoj prosti čas namenile pletenju copatk za novorojenčke. Najprej so 50 parov copatk odnesle na sedež občine Bloke, da jih podarijo domačim novorojenčkom, a ni ostalo le pri tem ...

Z delom so seveda nadaljevale. Poklicale so v postojnsko porodnišnico, če jim lahko podarijo svoje izdelke. V zadnjih decembrskih dneh so bili paketi za najmlajše pripravljene. V dveh zavetkih je bilo zloženih 70 parov barvno pisanih copatk. Upokojenke z Blok so se tako odpravile na obisk v Postojno. V porodnišnici so bile zelo lepo sprejete. Z osebjem so poklepetale ob kavi ter družno sklenili, da to ni bil njihov zadnji obisk pri njih. Še bodo pletle copatke, pa tudi kvačkale hobotnice za dojenčke – nedonošenčke. Hobotnico v porodnišnici položijo k nedonošenčku

v inkubator in v njihovo malo ročico položijo lovko. Dojenček se potem z njo igra. Najbolj pomembna vloga take igrarice je, da dojenček ne vleče za cevko, ki mu pomaga dihati oziroma po kateri se hrani. Bloške babice, tako smo slišali, že pletejo in se veselijo pomladanskega obiska v porodnišnici.

Besedilo in foto: DU Martin Krpan, Bloke

ŠALEŠKA

Nostalgija po šoferskem poklicu ne bo zamrla

V vrstah članov Združenja voznikov in avtomehnikov Slovenije (ZŠAM) je večina njih aktivnih upokojeencev. Krovni organizaciji, ki je prisotna na področju vse Slovenije, se je pridružila »konkurenčna«, manjša društvena organizacija, ko je več kot 10 njenih društev izstopilo in ustanovilo samostojno zvezo, predvsem na območju Štajerske in Koroške, delno še Posavja. Ustanovljena Neodvisna zveza združenj logistov in mehatronikov (NZZLM) je tako pritegnila predvsem manjša društva, ki so si želela nekaj več »zračnega« prostora in samostojnosti.

Menili so, da bo v novonastali zvezi več vpliva članstva in manjša gmotna odvisnost od krovne organizacije. Obiskali smo redni letni zbor članov ZŠAM Zgornje Savinjske doline s sedežem v Mozirju in pospremili poročila in načrte za letošnje leto.

Člani ZŠAM Zgornje Savinjske doline so se 1. marca sešli na letnem zboru, na katerem so v gostišču Vid v Radegundi ocenili delo v lanskem letu ter sprejeli poročila za leto 2019 ter obravnavali načrt dela za tekoče leto. Predsednik **Janko Štruclj** ter poveljnik **Maksimiljan Pust** sta postregla z zajetnim nizom opravljenih nalog na področju cestno prometne preventive, izvajanju redarsko-prometne službe na številnih večjih prireditvah v Zgornji Savinjski dolini ter sodelovanju z občinami in njihovimi sveti za preventivo v cestnem prometu in prometno policijo. V razpravah po poročilih, ki so izkazala tudi podjetno ravnanje vodstva s pridobljenimi sredstvi iz donacij občin ter za svoje plemenito delo usmerjanja prometa in parkiranjem, so razpravljavci izrazili zaskrbljenost za pridobivanje novih članov ter vključevanja mladih v njihovo društvo. Pomlajevanje društev, ki ne upošteva interesov mladih ljudi, je težavno, saj se številni člani strokovnih poklicev pretežno ukvarjajo z zaposlitvami, s problemi mladih ter eksistenco. Tu gre tudi za druga sorodna društva in združenja, ki s staranjem članstva in vodstev ne znajo pristopiti k njim ter njihovim delodajalcem, da bi primerno ponudili včlanjevanje in sodelovanje v korist vseh. Naša družba namreč potrebuje poleg zaposlenih ljudi in strokovnih kadrov različnih poklicev tudi delovanje civilne družbe in s tem izvajanje programov in dejavnosti, ki ob podpori lokalne skupnosti uresničuje interese za izvajanje splošnih in strokovnih funkcij, strokovnih, preventivnih, samozaščitnih, ekoloških ter drugih podobnih interesov. Ohranjanje tehnične kulture in cestno prometne preventive ter varnosti voznikov in državljanov je ena temeljnih nalog društev, ki se ukvarjajo z ohranjanjem ljudskega izročila, tehnične dediščine ter sodobnih pristopov k varnosti v cestnem prometu. Ali je v tem smislu organiziranost zvez in društev s področja cestnega prometa zares še v koraku in duhu s sodobnim časom, pa je že drugo vprašanje. Nekaj odgovorov v tej zvezi smo dobili že na opisanem srečanju ljudi, ki se s tem ukvarjajo kot prostovoljci in s skromnimi sredstvi omogočajo delovanje. Gostje, med njimi župana občin Mozirje, **Ivan Suhoveršnik**, in občine Nazarje, **Matej Pečovnik**, so izrazili zahvalo članom ZŠAM ZGSD in priznanje za sodelovanje ter plemenito opravljeno delo, s katerim na področju vse doline izvajajo preventivni program dela ter druge

Predsednik ZŠAM ZGSD Janez Štruclj si želi še več sodelovanja z občani in upokojenci

naloge v skrbi za boljšo tehnično prometno varnost in vzgojo občanov, najmlajših, pa tudi starejših. V razpravo sta se vključila tudi predsednik Zveze neodvisnih združenj logistov in mehatronikov Slovenije **Franc Plazovnik** in podpredsednik **dr. Peter Pungartnik** z napotki ter usmeritvami za sodelovanje v tem letu in v prihodnje. Menila sta, da je ZŠAM ZGSD ena uglednejših članic nove zveze, ki deluje predvsem na severno-zahodnem delu Štajerske in se postopoma širi. Tako župan občine Nazarje, Pečovnik, kot omenjena funkcionarja so omenjali možnost sodelovanja v novem projektu »**Prostofer**«, kjer bi lahko imelo združenje pomenljivo vlogo in možnost za nov model prostovoljnega dela ob prevozih (osebne storitve) v korist občanov, predvsem starejših, upokojenih, obolelih in invalidnih oseb. V planu dela so na zboru potrdili vse dosedanje najpomembnejše dejavnosti, ki odlikujejo šofersko združenje v tej dolini (sedem občin), med bolj aktualne pa so vnesli tudi sklepe, kako v tem letu pridobiti nekaj novih članov in pomladiti društvo ter še izboljšati sodelovanje z občinami, izobraževanjem članstva in občanov za bolj varen cestni promet. Ob tem so izkazali večji interes in proučitev možnosti ter sodelovanja v akciji **prostofer (prostovoljec-šofer)**.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Na obisku pri Faniki Rodič

V okviru programa aktivnosti ob 70-letnici delovanja Društva upokojencev Radeče sem s prostovoljko Rezi obiskala gospo Faniko Rodič, ki je naša najstarejša članica.

V naše društvo se je včlanila pred 47 leti. V 99. letu starosti naju je sprejela nasmejana, čila in zdrava. Kar poslušali bi njene pripovedi iz preteklosti, pa kaj ko mi »ta mladi« nimamo časa. Ona ga ima in tudi še dovolj energije in volje, da sledi vsem novicam na televiziji in v časopisju. Ob postelji pa jo čakajo prav debele knjige, da se poglobi v njihove ljubezenske vsebine. Vesela je bila obiska, nam pa je bilo tudi v zadovoljstvo, saj smo vsi ponosni na našo najstarejšo članico.

Besedilo in foto, Jožefa Novak

Pametne vasi za starostnike. Zakaj pa ne?

Drage upokojenke in upokojenci, veseli me, da vas lahko nagovorim s kolumno, v kateri bom na kratko predstavil del svojih aktivnosti v Evropskem parlamentu, ki se nanašajo na iniciativo »Pametne vasi«, katere nosilec sem in zadevajo tudi ukrepe za starejšo populacijo. Termin »pametna vas« je definiran kot podeželska skupnost, ki za izboljšanje gospodarskih, socialnih in/ali okoljskih izzivov uporablja inovativne rešitve in digitalno tehnologijo. Pri tem moramo upoštevati, da je pojem podeželska skupnost dokaj širok in v EU praktično pomeni vsako naselje oz. skupnost z manj kot 100 tisoč prebivalci, kar pri nas zajame praktično površino celotne države, z izjemo Ljubljane in Maribora. Glavni namen moje iniciative je torej ohranitev in obuditev evropskih podeželskih območij, da bodo ta ostala poseljena, obdelana ter atraktivna za razvoj podjetništva, za mlade in družine ter da bodo tudi starejši prebivalci ostajali vključeni v svoje domače okolje in čim dlje živeli v krogu svojih najbližjih, kar bo omogočalo ohranjanje njihovega z ustavo varovanega dostojanstva. Pobuda Pametne vasi želi ustvariti podeželska območja, kjer si bodo ljudje želeli živeti, saj naj bi nove domiselne in pametne rešitve olajšale ter dvignile kvaliteto njihovega življenja. Načine, kako konkretno uresničiti cilje dolgotrajne oskrbe, je odlično raziskala tudi nedavno objavljena študija demografskega stanja na podeželju Vzhodne slovenske regije »Socialna infrastruktura pametnih srebrnih vasi«¹, ki so jo izdali Zavod INRISK s pomočjo Lokalnih akcijskih skupin s področja J in JV Slovenije. Nekateri izzivi in rešitve, ki jih predlagajo raziskovalci ter jih zagovarjam tudi sam, navajam v nadaljevanju.

Spopadanje z demografskimi izzivi je uvrščeno med prioritete dela aktualne Evropske komisije. Evropa je namreč celina, na kateri se prebivalstvo najhitreje stara in se bo po prognozah do l. 2070 delež starejših od 80 let v EU kar potrojil. Velik delež starejšega prebivalstva bo ostal na podeželju, zato bo iskanje načinov za reševanje njihove bivanjske problematike postalo čedalje bolj pomembno. Potrebne bodo torej korenite spremembe na področju urejanja sistemov socialne varnosti, trga dela, izobraževanja in vseživljenjskega učenja oz. usposabljanja. To je še toliko bolj pomembno za Slovenijo, kjer, kot ugotavlja Evropska komisija v publikaciji "Slovenija – Zdravstveni profil države"², izdatki za dolgotrajno oskrbo znašajo le 9,8 % vseh izdatkov za zdravstvo, kar je manj kot polovica povprečja izdatkov EU za ta namen. Poleg tega se izdatki za dolgotrajno oskrbo financirajo večinoma s strani uporabnikov. Zato je sedaj zadnji čas za povečanje javnofinančnih sredstev, ki bodo omogočila dolgoročno vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe. Pojem »srebrna vas«, ki ga opredeljujejo avtorji omenjene študije, in ga je mogoče uporabiti kot eno izmed rešitev za navedene probleme, pomeni vzpostavitev razpršenih, starostnikom prilagojenih, bivalnih enot v različnih občinah, ki bi bile podprte z močno mrežo storitev in medsebojnega sodelovanja, ki ga omogočajo sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije. Vključevale bi tako **staro-**

stnikom prilagojena stanovanja v zasebni lasti starostnikov, podprta z dobro organizirano pomočjo na domu in optimizacijo oskrbovalnih poti; **oskrbovana in varovana stanovanja ter gospodinjске skupnosti na vasi ali v mreži vasi** z dobro razvito domotiko za starostnike, pri čemer so lahko lastniki takih stanovanj javnega ali zasebnega prava, združniki ali člani različnih oblik javno-zasebnega partnerstva; **centre dnevne ali začasne nočne oskrbe v mreži vasi,** z dobro IKT podporo in navezavo tudi na družinskega zdravnika; **medgeneracijske centre, zdravilišča in domove starejših občanov,** preoblikovane v negovalne bolnišnice. Svojo pozitivno vlogo lahko odigrajo tudi kmetije z diverzifikacijo svojih dejavnosti v obliki vključevanja v sistem pomoči na domu ali sistem socialnega varstva, tj. ponudbo bivanja na kmetiji starejšim osebam, ki niso odvisne od tuje pomoči. Vse zgoraj navedene enote bi seveda morale biti s sodobnimi digitalnimi in komunikacijskimi tehnologijami v neposredni povezavi z zdravstvenimi domovi ter bolnišnicami. Vzporedno s procesom digitalizacije in nadgradnje infrastrukture je za delovanje tovrstnih »srebrnih vasi« ključno tudi stalno usposabljanje družinskih članov ter krepitev mreže medsosedske pomoči. Glede na to, da je spopadanje z izzivi dolgotrajne oskrbe na podeželju prisotno povsod po EU, ne zgolj v Sloveniji, nam lahko pri oblikovanju rešitev zelo pomagajo primeri iz drugih držav članic EU. V okviru Evropske mreže za razvoj podeželja (ENRD), ki združuje primere dobrih praks razvoja podeželja in spodbuja k povezovanju med akterji na podeželju, tako že potekajo številni projekti povezani s staranjem prebivalstva in demografskim krčenjem podeželja. Pri vzpostavljanju ustreznega sistema dolgotrajne oskrbe nam lahko pomagajo tudi sredstva različnih strukturnih skladov EU, od Sklada za razvoj podeželja, do Sklada za regionalni razvoj in Socialnega sklada. Seveda pa je najprej ključno, da na ravni države združimo vso znanje in resurse za čimprejšnjo sprejetje načrta za spopadanje z akutnimi demografskimi vprašanji. Verjamem, da bo vladna koalicija temu izzivu kos!

Franc Bogovič, evropski poslanec (SLS/EPP), foto Wordpress

¹ Socialna infrastruktura pametnih srebrnih vasi / David Bogataj ... [et al.], Zavod INRISK - Inštitut za raziskavo sistemov izpostavljenih rizikom, 2019;

² State of Health in the EU - Slovenija - Zdravstveni profil države 2019: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_sl_slovene.pdf

DU Kranj že tridesetič podelilo medalje športnikom leta

V Komisiji za šport, rekreacijo in gibalno kulturo pri DU Kranj negujejo različne športne aktivnosti, med katerimi prav vsak lahko najde kaj zase. Vse so vključene v točkovanje za Športnika leta – upokojenca. Lani je na organiziranih treningih in tekmovanjih ter drugih dejavnostih sodelovalo 247 članov, 42 pa jih je doseglo kriterij za prejem medalje in naziv Športnik leta.

Če se moraš za bronasto medaljo udeležiti vsaj dveh športnih aktivnosti na teden, potem je jasno, da se je treba za srebrno ali zlato še precej bolj potruditi. Na prireditvi, ki je bila sredi februarja v avli Mestne občine Kranj, so podelili 31 bronastih, 9 srebrnih in dve zlati medalji, ki sta ju prejela Ivo Veger in Marjan Mihelčič. Posebna priznanja je ob jubileju prejelo tudi 10 članov Društva upokojencev Kranj, ki so bili deset

ali več let Športniki leta, zdaj pa zaradi starosti ali bolezni ne dosegajo več takšnih rezultatov, da bi dobili medaljo, so pa še vedno aktivni. Najstarejša prejemnica posebnega priznanja je Anica Cundrič, ki bo letos dopolnila 90 let. Sicer pa je povprečna starost udeležencev športnih aktivnosti blizu 74 let.

Na prireditvi smo slišali, najbrž ne prvič, da smo ljudje sami odgovorni zase in za svoje zdravje. Z dobro voljo in pozitivno energijo ter vztrajnostjo lahko resnično veliko naredimo za to, da bomo še v pozni starosti vitalni in polni moči. Gibanje ima pri tem izjemen pomen. Nikoli ni prepozno začeti z njim in nikoli nismo prestari zanj. Toda včasih pri tem potrebujemo malce spodbude. Prav s tem namenom, da bi čim več starejših ljudi spodbudili h gibanju, so pri Društvu upokojencev Kranj pred 30-imi leti začeli s to akcijo. Slavnostne prireditve

sta se udeležila tudi župan Mestne občine Kranj Matjaž Rakovec, ki je tudi podelil zlati medalji, ter podpredsednica Zveze društev upokojencev Slovenije Jožica Puhar. Oba sta čestitala društvu za akcijo, prejemnikom medalj pa za njihovo športno udejstvovanje. Župan je v nadaljevanju predstavil prizadevanja Občine, da bo le-ta postala starejšim prijazna, podpredsednica ZDUS-a pa je spregovorila o aktivnostih Zveze za bolj kakovostno življenje starejših.

Prireditve so popestrili s kulturnim programom, v okviru katerega so nastopili Mešani pevski zbor Petra Liparja pod vodstvom Andreja Zupana, citrarka Breda Kavčič in orgličar Jože Mrgole – vsi člani DU Kranj. Sekcija za ročna dela pri Društvu upokojencev Kranj, ki jo vodi Hilda Zaletel, pa je pripravila priložnostno razstavo.

Slavica Bučan, foto DU Kranj

Končan dopisni del strelske lige

V ospredju Škofjeločani, finale 11. aprila v Ljubljani

Končan je dopisni del 43. dopisne strelske lige in 31. invalidske lige, ki jo izvaja Postojnsko športno društvo Epic, ki letos slavi 20. letnico. V tokratni dopisni strelski ligi je z zračnim orožjem, puško in pištolo, tekmovalo 158 strelcev in strelk iz 21 društev v vseh kategorijah, od cicibanov do veteranov.

Dopisni del lige, ki so jo pričeli v Postojni leta 1977, je nekaj posebnega, saj udeleženci šest kol streljajo doma, rezultate pa pošiljajo v Postojno, nakar se najboljši uvrstijo v finale. Po končanem dopisnem delu so v ospredju Škofjeločani pred Trebnjem, ki je tudi letos najštevilnejši, so pa tudi večkratni zmagovalci prehodnega pokala, ki ga podarja podjetnik "Urban" iz Postoj-

ne. Med ekipami so najboljši Škofjeločani, med posameznicami pa izstopata dve strelki. Vesna Mele iz Ormoža ter Daniela Budin Ravnič iz Pirana, ki sta po trikrat v vodstvu. Daniela z zračno standard in serijsko puško, Vesna pa tudi s pištolo, kjer je dvakrat vodilna tudi Olga Knez iz Vremščice, novinarka in matičarka iz Sežane. Med invalidi, kjer nastopajo strelci iz 12 društev, so najboljši Velenjčani, posamezno pa so v vodstvu Jovanović in Kunstova iz Velenja, Pevčeva, paraolimpijska prvakinja iz Bukovca, Kržišnik iz Cerknega ter Ribarič iz Žalca.

Finale najboljših ekip in posameznikov bo na Centralnem strelišču v Ljubljani 11. aprila, kjer bo z zračno standard puško nastopilo 19 strelcev, s pištolo 23, z zračno serijsko puško pa 91 strelcev, največ veteranov in veterank, ki nastopajo v štirih kategorijah. Tričlanski odbor lige vodi Edvard Progar, ki je tudi pobudnik dopisne lige, namestnik je dolgoletni strelski delavec iz Deskel, Henrik Valentinčič, član pa znani športni novinar, Brane Fatur.

Športno društvo "EPIC" Postojna

Tarok turnir

V Tremerjih so izpeljali 4. turnir DP za posameznike, ki se ga je udeležilo 153 igralcev. Zanimivo, da je že tretjič zmagal Cvetko Štimac iz KTK, za njim pa sta se uvrstila Milan Basta in Igor Filipančič. Najboljša med igralkami je bila Vreclova, ki je turnir končala na 16. mestu.

Po 4. kolu vodi Štimac, drugi pa je Filipančič. Peti in šesti turnir pa sta z ozirom

na odlok vlade Republike Slovenije o prepovedi zbiranja v zaprtih prostorih zaradi korona virusa prestavljena.

V Postojni uspeh Rakovčanov! Prvi Debec, vodi Bajčeva!

ŠD Epic je v hotelu Epic izvedlo peti turnir za klubsko prvenstvo, katerega se je udeležilo 14 igralcev. Zmago je slavil Jože

Debec iz Rakeka, ki je edini zmagal v obeh kolih, drugi je bil Nared, prav tako iz Rakeka, tretji pa Slavko Milavec iz Studenega. Po petem turnirju vodi Simona Bajc, 25 točk, sledi pa ji Henrik Semenič iz Vipave.

ŠD Epic, foto arhiv ZDUS

Starosti prijazen hotel Delfin

S soprogo in prijateljema sva sredi februarja preživela šest čudovitih dni v »našem« izolskem hotelu. Hotel Delfin (v lasti ZDUS) nudi starejšim gostom družabno življenje, ki je tesno povezano z zdravjem in dobrim počutjem. Z vključenostjo v plavalne, vadbene, pohodniške, zabavne, družabne in kulturne aktivnosti, smo gostje iz cele Slovenije obogatili svoje »počitnice« ob naši morski obali.

S telesno vadbo v telovadnici smo dan pričeli že navsezgodaj, potem pa nadaljevali s telovadbo v vodi v notranjem bazenu.

Mnogi smo si privoščili še uro plavanja do zajtrka. S prijateljem sva po zajtrku krenila na nekaj urni pohod preko Belega križa do Strunjana in se naučila razgledov po oljčnih nasadih, obalnih klifih in božanskih razgledih na Julijce in Dolomite v ozadju. Tudi želja po plesu, glasbi, zabavi in učenju se v hotelu Delfin izpolni skoraj vsak dan. V našem tednu je bil večerni ples z ansambлом Delfini in z orkestrom enega (one man band), kuharska delavnica, predstavitev mikavno oblikovanega stekla, tombola in družabna igra »kviz«. Sredi tedna so za nekaj dni zasedli bazen Celjani in popol-

dne prepevali kar v bazenu. V Delfinu na vsakem koraku začutiš prijaznost do starejših, spoštovanje, vključevanje in družabno angažiranje. Sam in ob strani ne moreš biti! Sklepajo se nova simpatična poznanstva. Popoldneve so nam polepšali še obiski prijateljeve hčerke Rosane z družino, najina vnukinja Gaja in sin Marko. Midva z ženo pa sva polepšala ob odhodu dan noni in nonotu z obiskom v Novi vasi nad Dragonjo. Teh nekaj vrstic naj bralci ne razumejo kot propagandno, temveč doživljajsko in pohvalno pisanje.

Milan Pavliha

Zakaj postati aktiven upokojenec

Že pred časom mi je moj mlajši vnuk zardil, da je biti penzionist najlepši poklic na svetu. Seveda sem poskušala razložiti, da to ni poklic, da je bilo do takšnega statusa potrebno narediti kar nekaj šol in oddelati več kot 35 let službe. „Ampak ti kar naprej nekam hodiš, učiti se ti pa ni treba, pa penzijo dobivaš,“ je bil vztrajen.

Pa sem se zamislila, da je nekaj od naštetega tudi res, le da je tisto odhajanje prostovoljno, neplačano, za mojo dušo in verjamem tudi za malo dobrega drugim okrog mene. Da oditi v penzijo ne pomeni ne početi ničesar oziroma le tisto doma, kar mi tako in tako ne uide, pač pa najti način, ko svoj prosti čas izkoristiš, kot pravijo prijeto s koristnim. Tako sem se znašla po upokojitvi v DU Litija in prevzela področje

kulture, povsem drugačno kot kemija, ki sem jo mnoga leta poučevala. Res sem si s poučevanjem in kasneje z ravnateljevanjem pridobila organizacijske izkušnje in res je tudi to, da sem kulturo ves čas nosila v srcu. Seveda mi sedaj ni vedno lahko, kajti vrzeli so včasih velike, ljudje okrog mene pa prijazni, razumevajoči in manj kritični do mene, kot sem sama. Pa smo na koncu zadovoljni vsi, kar tudi nekaj šteje. Predvsem pa mi leta niso v breme in staranje je manj obremenjujoče. In kaj bi vam rada povedala oziroma kakšne so moje izkušnje?

Da je lepo tudi v zrelih letih biti koristen, med ljudmi, brez tekmovalj in primerjanj. Narediš tisto, kar znaš, deliš s tistimi, ki to želijo in sprejemaš od drugih, česar sam ne zmoreš, pa bi rad. Da je lepo nagradi-

ti s svojo prisotnostjo na prireditvah tiste, ki so te prireditve pripravili. , četudi le te niso vrhunske. Da je prijeto spoznati svet okrog sebe, bodisi na pohodih, izletih ali ekskurzijah z določeno tematiko. Da je druženje v korist zdravju in dobremu počutju. Vse to se zgodi, ko prestopiš prag DU Litija. Naše društvo omenjam zato, ker ga pač najbolje poznam in ga vrsta mojih vrstnikov sprejema kot nekaj „brez veznega“. V resnici pa gre za nepoznavanje možnosti, ki jih nudijo številni naši programi in nepripravljenost spremeniti svoje ustaljene, večkrat „zapečarske“ navade. Razmislite in pridite med nas. Druženje bogati in krepi človeka.

Iva Slabe, vodja kulturne sekcije
DU Litija in podpredsednica
Komisije za kulturo ZDUS

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

DMS 2020 v času Tedna ljubiteljske kulture

V tokratni številki posebej izpostavljam **kulturno-ustvarjalni program Dnevov medgeneracijskega sožitja, ki letos sovpadе v čas Tedna ljubiteljske kulture. Torej, z dnevi se pridružujemo vseslovenskemu prazniku ljubiteljske kulture, ki z večanjem dostopnosti in promocijo najraznovrstnejših kulturnih dogodkov podpira kulturno ustvarjalnost po vsej Sloveniji. In kulturne skupine, ki vrsto let delujete pod okriljem društev upokojencev, ste najbolj zaslužne, da ima ZDUS, kot organizator dnevov, priložnost, da splošni javnosti pokaže vašo ustvarjalnost.**

Obvezna rezervacija mest za 4 kulturne prireditve (1-slavnostno odprtje, 2-Večer pesmi in plesa, 3-Srečanje pevskih zborov, 4-zaključek) na: dnevi-sožitja@zdus-zveza.si, T: 01 620 54 82, M: 051 656 532 (ZDUS). Vstop prost.

Članstvo vabimo k ogledu kulturnih prireditev, ki bodo potekale na Dnevih medgeneracijskega sožitja 2020:

1. Slavnostno odprtje (torek, 19. 5. ob 10.00)

Odprtje 2. Dnevov medgeneracijskega sožitja bo kulturni dogodek, na katerem bomo slavnostne govore pospremili s kulturnim programom, v katerem ljubiteljsko kulturo izpostavljam kot sredstvo najizrazitejšega in najverodostojnejšega prikaza sožitja in sodelovanja generacij, ki je temeljni gradnik boljše kakovosti življenja. Foto 8

2. Večer pesmi in plesa ZDUS (torek, 19. 5. ob 16.00)

Večgeneracijski prikaz raznolike ljudske kulture iz različnih delov Slovenije, ki spodbuja k negovanju ter poustvarjanju plesnega in pevskega izročila ter poudarja pomembnost medgeneracijskega prenosa znanj med generacijami.

3. Dan ZDUS in 45. srečanje pevskih zborov društev upokojencev Slovenije (sreda, 20. 5. ob 16.00)

Svečana podelitev nagrad za letne dosežke zaslužnim društvom upokojencev, ki so se v preteklem letu v lokalnih okoljih izkazala s programi aktivnega staranja, bo pospremil kulturni program 45. srečanja pevskih zborov iz pokrajinskih zvez društev upokojencev z gostujočima zboroma iz zamejstva.

4. Slavnostni zaključek (četrtek, 21. 5. ob 15.00)

Projekcija treh kratkih študentskih dokumentarnih filmov Akademije za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani:

Tudi jaz vidim, r. Lana Bregar, s. Jure Stušek, m. Nika Otrin; Trije posamezniki, ki so izgubili vid, gledalcu skozi intimno pripoved odstirajo pogled na svoj svet in prostor, ter delijo občutke ob izgubi vida.

Trezi, r. Sara Polanc, s. Žiga Planinšek, m. Patrik Krajnc; Intimna zgodba sedemdesetletne Trezi, ki že 13 let sama živi na odročni kmetiji. Čeprav ji počasi pešajo moči in zato vedno težje sama opravlja vsakdanja opravila, jo njena jeklena volja do življenja in družba živali na njeni kmetiji še vedno ohranjata pri moči.

Alzheimer Cafe, r. Martin Draksler, s. Timon Hozo, m. Vida Ajdnik; Zakonca Ivan in Jožica sta se po 70 letih skupnega življenja preselila v dom za starejše občane. Kljub vsem oviram starosti nadaljujeta skupno življenje v novem okolju doma. Spomini bledijo, ljubezen ostaja. — Vesna za najboljši študentski film na 22. Festivalu slovenskega filma.

Urice poezije in proze, srečanje literatov (sreda, 20. 5. ob 13.00)

Prireditve, namenjena oblikovanju odnosa do literature in prispevek starejših k razvoju vseživljenjske bralne kulture.

Oder sožitja generacij

(od torka, 19. 5., do četrta, 21. 5., različne ure)

Nastopi najrazličnejših kulturnih skupina DU, osnovnih šol, vrtcev in drugih.

Ustvarjalno stičišče ZDUS

(od torka, 19. 5., do četrta, 21. 5., 9.00–18.00)

Izdelke, znanje, kreativnost in pozitivno energijo vam bomo tudi letos predstavili na Ustvarjalnem stičišču ZDUS 2020. Na ogled bodo zanimive razstave izdelkov rokodelcev iz DU iz vse Slovenije in zamejstva, posebej zanimivi bodo izvorni rokodelski izdelki, vodili bomo medgeneracijske delavnice, kjer boste lahko preizkusili svoje spretnosti in se naučili novih tehnik, v pokušnjo bomo ponudili okusne dobrote iz različnih slovenskih krajev, predstavili primere medgeneracijskih povezav učencev in upokojencev, zeliščarji bodo ponujali izdelke za boljše zdravje in počutje ... Podrobnejši program z natančno navedbo nastopajočih DU bo objavljen v aprilski številki ZDUS Plus. Se vidimo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Komisija za program DMS

Da ne bi pozabili posebne novosti na letošnjih DMS

ZDUS in PZDULO so sklenili letošnjo prireditev DMS 2020 dopolniti z novim izvedbenim programom - **Literarni natečaj za starejše**. Letos je miselno vodilo DMS Skrb za bivalni standard in mobilnost starejših v Sloveniji, kar je hkrati tudi rdeča nit literarnega natečaja za starejše z naslovom, **Domujem z več generacijami**.

Predvidevamo, da vam je prvotni podroben razpis natečaja (januar 2020) z vabilom k sodelovanju že poznan, le odločili se še niste in dokončali svoje pisanje, kajne! **Zato vas ponovno vabimo in opomnimo kaj pravzaprav pričakujemo v vaših pisnih prispevkih!**

Sporočite nam kako doživljate današnje življenje starostnika, ki se precej razlikuje od nekdanjega na vseh ravneh, tudi pri bivanjskih navadah in pogojih. V kakšni obliki domovanja potekajo dnevi vašega bivanja ali sobivanja? Je v vašem domovanju prisotno medsebojno sodelovanje in medsebojna pomoč? Kako ocenjujete mlajše generacije v tem razmerju? Kakšne so vaše izkušnje in kje vse vidite ideje za še boljše odnose.

Prebiranje vaših prispevkov nam bo vsem naslikalo sedanjí čas, kako ga vidite in kakšnega si želite. Kar nam boste povedali in napisali, bo zanimiva vrednota za vse generacije, kajti tudi mlajše v OŠ smo pozvali in prosili za njihovo sodelovanje. Naslov natečaja za OŠ je prilagojen tej generaciji. **Domujem z dedkom in babico!** Tudi droben pogled posameznika lahko pomaga zgraditi pričakovano celostno sliko. Pogumno se odločite in svoje doživljanje izrazite v pisani besedi. Vaše prispevke (največ na dveh straneh formata A4, v poljubni obliki (spis, pesem, pismo, scenarij) **pričakujemo do 10. aprila 2020**. Posredujete jih lahko po E-pošti: dnevi.sožitja@zduk-zveza.si ali na naslov: **ZDUS, Kebe-tova 9, 1000 Ljubljana**, (sprotne informacije tel.: 01/620 54 82 ali 040 399 321 – ZDUS, PZDULO)

Ocenjevalna komisija bo izmed prispelih prispevkov izbrala najboljše, **avtorji pa bodo prejeli priznanja na posebnem dogodku ob zaključku DMS**, o čemer bodo predhodno konkretno obveščeni. **Pričakujemo in veselimo se vaših prispevkov in ob koncu tudi srečanja z vami!**

Stališče vodstva ZDUS glede koronavirusa

Vodstvo ZDUS (predsednik Janez Sušnik, podpredsednica Vera Pečnik in podpredsednica Jožica Puhar) je dne 16.03.2020 (zaključek redakcije) zavzelo stališče glede aktualne problematike izbruha COVID-19 in odločilo:

- **DU kot organizatorji občnih zborov, oz. zborov članov, ki teh še niso odpovedala, naj jih nemudoma odpovedo!** Občni zbori, oz. zbori članov lahko eventualno potekajo na korespondenčni način, (preko e-pošte) ali pa jih boste v

DU izpeljali naknadno, ko bomo s skupnimi močmi in odgovorni drug do drugega, zaustavili širjenje epidemije.

- **DU, ki morajo upravnemu organu še oddati letno poročilo za leto 2019, naj to storijo v roku!** Navedejo naj, kateri organi in kdaj so poročilo predhodno že potrdili, (Upravni odbor in/ali Nadzorni odbor) naknadno pa naj DU sporočijo še sklep Občnega zbora, oz. Zbora članov, ko bo ta izveden. V kolikor pristojen upravni organ ne bo želel spre-

jeti tako oddanega poročila, nas prosimo nemudoma obvestite za nadaljnja navodila in postopanje.

- **Navodila glede volitev in imenovanj funkcionarjev organov in komisij DU:** Upravni odbor DU lahko na korespondenčni način preko e-pošte izvede sejo in sprejme sklep, da se do nadaljnjega zaradi razglasitve epidemije COVID-19 podaljša delovanje mandata trenutnim funkcionarjem DU in članom, ki so v organih ali komisijah. Volitve in imeno-

vanja pa bodo izpeljane tedaj, ko bo mogoče nemoteno pripraviti Občni zbor, oz. Zbor članov.

- **DU naj do nadaljnega zaprejo pisarne in o tem čim prej obvestijo svoje člane.** Hkrati se člane obvesti, na koga se v tem času lahko obrnejo po e-pošti ali telefonu in kdaj.
- **DU naj prav tako odpovedo vse aktivnosti,** ki potekajo v okviru delovanja DU (npr. šport, kultura, ipd.) in so načrtovane v tem obdobju.
- **Izplačila posmrtnin Vzajemnega posmrtninskega sklada (VPS)** do nadaljnega ne bodo več nekajkrat tedensko, temveč, ko bo to mogoče, in v skladu s Pravilnikom o delu VPS. Ker tudi vaše pisarne ne bodo delovale, obvestite svojce, da lahko pošljejo potrebno dokumentacijo po e-pošti. V kolikor vas obvestijo, da tega ne morejo, pa jim sporočite, da bodo posmrtnine izplačane naknadno, ko se bo stanje umirilo in bodo dokumentacijo lahko prinesli v pisarno.
- **Dnevno spremljate medije in navodila NIJZ** glede ustreznih higienskih razmer, ter obvestila Vlade RS glede uredb in ukrepov za zajezitev širjenja COVID-19. Upoštevajmo navodila, predvsem pa bodimo odgovorni tako do sebe kot do drugih.
- **Ostanite doma, saj smo starejši najbolj ogrožena populacija** pri COVID-19. Za najnujnejše kar potrebujete iz trgovine, lekarn, ipd., prosite svoje zdrave mlajše družinske člane, sosede ali znance.
- **Prostovoljci programa Starejši za starejše do preklica ne obiskujejo uporabnikov** in spoštujejo odločitve Občin, v katerih so vlogo organizatorja in koordinatorske aktivnosti s COVID-19 prevzela vodstva Civilne zaščite (CZ), ki bodo za organizirano dostavo hrane, zdravil in drugega, potrebovala podatke o starejših. Društveni koordinatorski naj pripravijo izpise in stopijo v kontakt s CZ v svoji občini, ki za oskrbo pomoči načrtuje vključitev mlajših prostovoljcev v koordinacijo z Rdečim križem.
- **V primeru zlorab in lažnih predstavljanj,** ki so se na terenu pojavila prejšnji teden, je uporabnike pomoči potrebno seznaniti, da v kolikor kaj nujno potrebujejo, naj se obrnejo na prostovoljce in nikomur ki ga ne poznajo, ne odpirajo vrat. Prostovoljci programa tako do nadaljnega **obiske omejijo na res najnujnejše in vsekakor ne vsakodnevne.**
- **DU in prostovoljce, dodatno obveščamo še o navodilih MDDSZ** za izvajalce socialno varstvenih programov z

dne 12. 3. 2020. Navodila, ki jih je ZDUS že predhodno izdala prostovoljcem in koordinatorskim ter jih bo še dopolnjevala in spreminjala, so ustrezna tudi z vidika MDDSZ (13.3.2020) v katerem piše:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, v smeri prizadevanj za preprečevanje in obvladovanje širjenja kapljičnih okužb zaradi novega koronavirusa SARS-CoV-2 oziroma bolezni COVID-19, pošilja nova navodila za izvajanje socialnovarstvenih programov.

1. **Dnevni centri,** (za vse ciljne skupine uporabnikov) v katerih se ljudje praviloma zadržujejo preko dneva - **SE ZA OBDOBJE DO 29. 3. 2020 POPOLNOMA ZAPREJO (s pričetkom 13. 3. 2020).** Strokovni delavci morajo biti na voljo in dosegljivi v času, ko je program namenjen uporabnikom, da lahko ti v **NUJNIH** primerih z njimi stopijo v kontakt **PREKO TELEFONA ALI ELEKTRONSKE POŠTE.**
2. **Svetovalnice, informacijske pisarne in programi zagovornišva - SE ZA OBDOBJE DO 29. 3. 2020 POPOLNOMA ZAPREJO (s pričetkom 13. 3. 2020).** Strokovni delavci morajo biti na voljo in dosegljivi v času, ko je program namenjen uporabnikom, da lahko v **NUJNIH** primerih z njimi stopijo v kontakt **PREKO TELEFONA ALI ELEKTRONSKE POŠTE.**
3. **Namestitveni programi - delovanje teh programov, kjer je za uporabnike nujno potrebno zagotoviti podporo zaposlenih, delujejo nespremenjeno, ob DOSLEDNEM UPOŠTEVANJU PREVENTIVNIH NAVODIL,** ki so objavljeni na spletni strani NIJZ in gov.si (<https://www.gov.si/teme/koronavirus>) (razkuževanje, umivanje, primerna razdalja, nič osebnih stikov...). MDDSZ si bo ob morebitnem pojavu okužbe v namestitvenih programih za izvajalce teh programov, prizadevalo pridobiti zaščitno opremo.

VSI UKREPI VELJAJO DO 29. 3. 2020, S PRIČETKOM 13. 3. 2020 ALI DO PREKLICA, OZ. SPREMENJENIH NAVODIL S STRANI PRISTOJNIH MINISTRSTEV, OZ. ORGANOV.

Do nadaljnega bo vodstvo ZDUS s strokovnimi službami opravljalo delo od doma, saj smo družbeno odgovorni in tudi sami želimo prispevati k temu, da se širjenje COVID-19 čim prej zajezi. Med delovniki bodo strokovne sodelavke dosegljive po e-pošti in na mobilnih telefonih **med 8.00 in 16.00 uro.**

Kontakti:

Predsednik ZDUS

Janez Sušnik

E-naslov: janez.susnik@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 031/303 180

Podpredsednica ZDUS

Vera Pečnik

E-naslov: vera.pecnik@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 041/445 791

Podpredsednica ZDUS

Jožica Puhar

E-naslov: jozica.puhar@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 031/608 253

Tajnik ZDUS

Nika Antolašič

E-naslov: tajnistvo@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 041/474 941

Administratorica

Karmen Šparovec Terekhov

E-naslov: karmen.sparovec@zdus-zveza.si,
Tel. šte.: 051 215 532

Pomoč v administraciji

Kaja Klun

E-naslov: kaja.klun@zdus-zveza.si

Izvršna vodja projektov

in prireditelj ZDUS

Dijana Lukić

E-naslov: dijana.lukic@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 051/656 532

Odnosi z javnostmi,

Vzajemni posmrtninski sklad

Lara Valič

E-naslov: lara.valic@zdus-zveza.si,
vzajemna@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 041/480 395

Strokovna vodja programa

Starejši za starejše

Urška Borak

E-naslov: urska.borak@zdus-zveza.si

Strokovna delavka programa

Starejši za starejše

Sabina Črnica

E-naslov: sabina.crnica@zdus-zveza.si
Tel. šte.: 051/442 496

Želimo si, da z doslednim upoštevanjem navodil tudi sami učinkovito pripomoremo k zaježitvi širjenja COVID-19.

Veliko zdravja želimo, pazite nase in drug na drugega!

Preprosti nakupi na obroke za upokoјence.

Prednosti kartice Diners Club ZDUS:

- Brez zamenjave banke.
- Enoletna brezplačna članarina (velja za prvo leto ob prvi včlanitvi).
- Nakupi na do 36 obrokov v Sloveniji, tudi za tiste z nižjo pokojnino.
- Dva ločena limita. Limit za enkratna plačila in limit za obročne nakupe.

Posebej za vas smo pripravili ugodnost, ki velja le ob plačilu s kartico Diners Club.

- Izrežite željen kupon in izkoristite popust na blagajni.

ALPINA

15 % POPUST

na blagovno znamko Alpina Fashion

Posebna ponudba velja ob nakupu obutve blagovne znamke Alpina Fashion iz kolekcije pomlad-poletje 2020.

Bon je unovčljiv v prodajalnah Alpina v Sloveniji, razen spletni trgovini, do 30. 4. 2020 ob plačilu s kartico Diners Club ZDUS s predložitvijo kupona na blagajni. Popusti in akcije se izključujejo. Kuponi se med seboj ne seštevajo.

www.alpinashop.si

PETER KOZINA

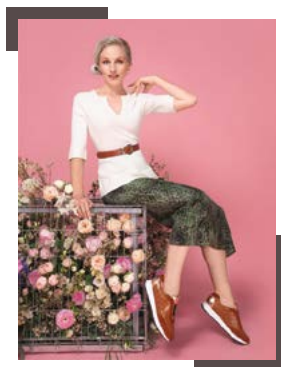
10 % POPUST

na blagovno znamko Peter Kozina

Posebna ponudba velja ob nakupu modne obutve blagovne znamke Peter Kozina iz kolekcije pomlad-poletje 2020.

Bon je unovčljiv v prodajalnah Alpina v Sloveniji, razen spletni trgovini, do 30. 4. 2020 ob plačilu s kartico Diners Club ZDUS s predložitvijo kupona na blagajni. Popusti in akcije se izključujejo. Kuponi se med seboj ne seštevajo.

www.alpinashop.si

Peko®

SINCE 1903

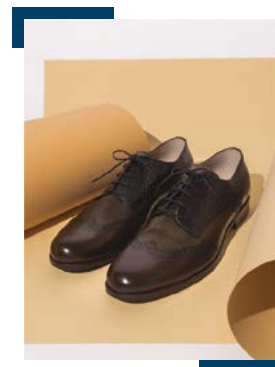
10 % POPUST

na blagovno znamko Peko

Posebna ponudba velja ob nakupu modne obutve blagovne znamke Peko iz kolekcije pomlad-poletje 2020.

Bon je unovčljiv v prodajalnah Alpina v Sloveniji, razen spletni trgovini, do 30. 4. 2020 ob plačilu s kartico Diners Club ZDUS s predložitvijo kupona na blagajni. Popusti in akcije se izključujejo. Kuponi se med seboj ne seštevajo.

www.alpinashop.si

Še nimate kartice Diners Club ZDUS?

Izpolnite prijavnico spodaj.

Prijavnica

za kartico Diners Club ZDUS.

Ime in priimek:

Tel.:

E-pošta:

S podpisom soglašam, da Erste Card, d. o. o., navedene podatke obdeluje z namenom posredovanja ponudbe za kartico Diners Club ZDUS in s tem namenom z menoj vzpostavi stik na navedeni telefonski številki oziroma elektronskem naslovu.

Podpis
prosilca/-ke:

Upokoјencem prilagoјena kartica.
Kartica Diners Club ZDUS.

Izpolnjeno prijavnico izrežite in pošljite na Erste Card d.o.o., Dunajska 129, 1000 Ljubljana ali skenirano po elektronski pošti na naslov: prijavnica@erstecard.si

C912

ERSTE
Card

Diners Club
INTERNATIONAL

ZDUS

Za več informacij pokličite 01 5617 800.

NEZGODNO ZAVAROVANJE STAREJŠIH

Za večjo finančno varnost v zrelih letih

Olajšajte življenje sebi in svojim najbližjim v primeru nezgode.

Vsaka poškodba lahko v hipu bistveno spremeni vaše življenje. Ob morebitni nezgodi vam izplačana sredstva omogočajo nakup pripomočkov, plačilo rehabilitacije in prilagoditev življenjskih razmer novonastalim potrebam ter olajšajo življenje vam in vašim najbližjim.

www.vzajemna.si **080 20 60**

Vzajemna, d.v.z., Vošnjakova ulica 2, Ljubljana. Vsa zavarovanja se sklepajo po veljavnih pogojih Vzajemne, d.v.z.

VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica